

**KORTERITE
ERASTAMISE
KONARLIK
TEE**

LK. 6

**"ENDLA"
ALUSTAS**

LK. 10

**KAITSELIIDU
PARIMAD ON
VÕRUMAAALT**

LK. 12

Päevaleht

NR.229
TEISIPÄEV
4. OKTOOBER 1994
ÜKSIKNUMBER
2.50

SUURBRITANNIA AITAB ÕPETADA EESTI KAITSEVÄELASI

TALLINN (PL). Eesti kaitseminister ENN TUPP ja Briti kaitseminister MALCOLM RIFKIND kirjutasid eile Tallinnas alla memorandumile, mis puudutab peamiselt koostööd kaitseüksimustes ning Briti abi Eesti riigikaitse korraldamiseks.

"Allakirjutatud leping käsitleb põhiliselt väljaõppe ja tehnilise abi võimalusi Eesti Kaitseväele," teatas kaitseminister Tupp pärast memorandumile allakirjutamist ajakirjanikele.

Kaitseministeeriumi presideerimise teatel avaldas Enn Tupp memorandumil alakirjutamisele eelnenud kohtumisel Rifkindiga rahu- tust selle üle, et Venemaa ei ole Eestist välja viinud kõiki oma sõjaväelasi. Tupa sõnul on Venemaa Eestis erru arvanud 400 mereväelast. See pingestab ka Eestis sisepoliitilist olukorda, lisas kaitseminister Tupp.

Tupp ja Rifkind puudutasid kohtumisel ka Venemaa ja USA presidentide hiljutist kohtumist. Kaitseministeeriumi pressitalituse teatel valmistas Tupile pettumust, et Boriss Jeltsin nimetas Baltikumi kõrvuti Haiti ja Jugoslaaviaga kriisipiirkonnaks.

Tupp rõhutas, et Balti riike tuleks vaadata NATO-ga ühinemisel koos, vastupidine olukord oleks ohtlik Baltikumi tulevikule.

Suurbritannia kaitseminister Malcolm Rifkind kinnitas, et Eesti iseseisvuse säilitamine on kogu Euroopa huvides. Rifkind andis kiitva hinnangu Balti rahuvalvepataljoni arengule, millel on tema sõnul suur osa Eesti ja Briti kaitsealases koostöös. "Eesti

initsiatiiv selles annab Eestile kõrgema rahvusvahelise profiili antud küsimuses," ütles Rifkind.

Keskpäeval kohtusid Tupp ja Rifkind president Lennart Meriga. President Meri kinnitas, et Eesti hindab kõrgelt Suurbritannia toetust Balti rahuvalvepataljoni. Rifkindi arvates lähendab rahuvalve riike ja aitab süvendada nendevahelist koostööd. Briti minister külastas Balti rahuvalvepataljoni keeleõppekeskust ning oli meeldivalt üllatunud sõdurite püüdlikkusest.

Pressikonverentsil ütles Tupp, et eile allakirjutatud memorandum võimaldab tihendada 11. septembril Koppenhaagenis Balti- ja Põhja-maade ning Suurbritannia kaitseministri poolt alla kirjutatud vastastikuse mõistmise memorandumil põhjal alustatud koostööd. Tupp kinnitas, et eilse memorandumi prioriteet on Suurbritannia abi Eestile sõjaväelise väljaõppe alal. Ühtlasi lootis ta jätkuvat viljakat koostööd.

Rifkind märkis, et kuna me elame kiirete muutuste ajal ja on võimatu ette näha, mis juhtub 5 või 10 aasta pärast, siis on praegu raske öelda, millal võiks Eesti saada NATO liikmeks. Rifkind soovitas jätkata kahepoolsete suhete tihendamist NATO riikidega, mis võib kunagi viia liitumiseni.

• Briti kaitseminister MALCOLM RIFKIND ja Eesti kaitseminister ENN TUPP arutasid eile kaitsekoostöö küsimusi.

ETA foto

Ka Eesti kaitseminister ei soovinud ajakirjanike ees enustada Eesti NATO-ga liitumise aega. "Täpset kuupäeva teab ainult jumal," ütles Tupp. Tema sõnul tuleb Eestil olla piisavalt tugev ja sta-

biilne, et saada NATO liikmeks.

Briti kaitseminister pani eile kell neli pärastlõunal Suure Rannavärava juures pärja reisilaeval "Estonia" hukkunute mälestuseks. Ka-

tastroofi ohvrite mälestuseks korraldati ka saluut.

Briti kaitseminister asetas eile pärja ka Tallinna sõjaväekalmistule Briti meremeeste hauale ja kohtus Eesti Kaitseväe juhataja kindralma-

jor Aleksander Einselniga.

Briti kaitseminister jätkab oma Balti-visiiti Lätis ja Leedus. Rifkind on esimene Briti kaitseminister, kes külastab iseseisvuse saavutanud Balti riike.

"Estonia" vööriluuk murdus enne laeva uppumist

• Rahvusvahelise uurimiskomisjoni liikmete sõnul purunes reisipraami "Estonia" visiir ja avanes aparell. ETA foto

TALLINN (PL/ BNS). "Estonia" ülestõstetav 60 tonni kaaluv vööriluuk murdus enne laeva põhjaminekut, väitsid eile rahvusvahelise uurimiskomisjoni liikmed.

28. septembri öösel uppunud "Estonia" vraki juures töötasid pühapäeval kaks "Merekakk"-tüüpi fotorobotit. Eile uuris videolindistusi Soome, Rootsi ja Eesti spetsialistidest koosnev 11-liikmeline komisjon. Peatähelepanu oli pööratud "Estonia" vööriluugile, mis väidetavalt vett sisse laskis.

"Videolint näitas, et vööri visiir oli ülejäänud laevast täielikult eraldunud. Visiiri ei

ole veel leitud," öeldakse uurimiskomisjoni avalduses ning väidetakse, et ülestõstetav visiir murdis kinnituse mehhanismide purunemise tulemusena.

Video abil tehti kindlaks, et ka laeva aparell oli uppumise hetkel avatud. "Veekindel aparell, mis asetseb visiiri taga, on küll paigas, kuid umbes meetri võrra avatud, mis võimaldas veel tungida autotekile," öeldakse avalduses.

"Aparelli kaudu laeva tunginud vesi mängis otsustavat rolli "Estonia" ümberminekul."

Põhjust, miks purunes visiir ja avanes aparell, ei osatud eile veel öelda. Kuigi vastus just sellele küsimusele on võti lahendamaks Läänemerele toimunud ohvriterohkeimat laevaõnnetust.

Viimastel andmetel oli "Estonia" õnnetuseõöl 1015 inimest. Neist pääses 137, merest on leitud 93 surmukeha, teadmata kadunuks on jäänud 785 inimest.

Päevaleht

4. oktoober 1994

Eile kirjutasid Suurbritannia kaitseminister Malcolm Rifkind ning Eesti kaitseminister Enn Tupp Tallinnas alla kaitsealase koostöö memorandumile.

Suurbritannia pole kaugeltki esimene Euroopa riik, kellega Eesti mingisse dokumenti raamistatud alusel kaitsealase koostööd planeerib ja edendab. Ja Suurbritannia ei jää selles reas kindlasti ka viimaseks. Kui analüüsida, pälvib taoliste lepingute sõlmimine tähelepanu päris mitmest aspektist.

Teatavasti on Eesti korduvalt deklareerinud oma kindlat tahet saada niipea kui võimalik NATO täisliikmeks. NATO organisatsioonina ja selle liikmesmaad eraldi on Eesti taotlusse paraku seni suhtunud üsna jahedalt.

Põhjusi on muidugi mitu.

Kõigepealt Venemaa raevukas vastuseis NATO laienemisele üldse, Balti riikide liitumisele selle organisatsiooniga aga eriti.

Teiseks pole NATO huvitatud laienemisest riikide arvel, kelle võimes ennast tõsiseltvõetavalt kaitsta on põhjust kahelda.

Ning kolmandaks on iga moodne sõjavägi oma relvastuse, sidevahendite, organisatsiooni ja palju muu poolest omaette funktsioneeriv organ, mida nii lihtsalt kusagile siirata pole võimalik.

Kõike seda arvesse võttes pole Eesti ja NATO-sse kuuluvate maade vaheline sõjaline koostöö hetkel tõepoolest mõeldav muul moel, kui vaid kahepoolsete lepete alusel, mis, kui need tõesti õnnestub praktikas käivitada, aitavad Eestil kiiremini ja otsekohe ka soovitud suunas liikudes praegust enda ja NATO vahelist kuristikusarnast lõhet ületada.

Tähelepanelikumal jälgimisel ongi kõik viimase aasta vältel Eesti kaitsejõudude ülesehitamisel astunud sammud ja meile Lääne poolt tehtud pakkumised olnud sihitud selles suunas, et Eestist (ja teistest endistest Idabloki maadest) lõpuks siiski saaks NATO täisliige.

Seda on silmas peetud programmi "Partnerlus rahu nimel" väljatöötamisel, seda on arvestatud Balti rahuvalvepataljoni loomisel ja kõigi juba sõlmitud kaitsealase koostöö lepingutega ning — meeldigu see mõnele või mitte — seda on silmas peetud ka relvade ostmisel Iisraelist.

Ent küsimus pole muidugi üksnes NATO-s ja Eesti võimalikus liitumises selle organisatsiooniga. Võrdse oluline on hästivarustatud ja funktsioneeriva kaitseväge kiire väljaarendamine ka tsiviileluse eettulevate kriisilukordade seisukohast.

Kõigil ikka veel raske painena lasuv praamlaeva "Estonia" katastroof on siinkohal õpetlikuks näidiseks. Ei olnud ju õnnetuse hetkel Eestil päästetöodes osalemiseks selleks vajalikke vahendeid ei päästetööst ega sõjaväel. Ometi peaks just kaitsejõudude kasutuses olema nii selleks otstarbeks kasutada kõlbavad lennukid, helikopterid kui ka laevad.

Eestis arvavad paljud, et kaitsejõud on meile luksus. "Estonia" katastroof näitab, et päris nii see ei ole. Luksuseks on kaitsejõud üksnes siis, kui nad on halvasti välja õpetatud, distsiplineerimatud, viletsa varustusega ega ärata kelleski usaldust.

Väljaandja: AS Päevaleht, Pärnu mnt. 67^a

Postiaadress: "Päevaleht", pk. 432, EE0090, Tallinn, Eesti

Vastutav väljaandja & peatoimetaja: MARGUS METS 681 233
Tegevtoimetaja: GUNNAR PRESS 681 232
Peaarastupidaja: ANDRA AUS 681 244
Levi: KATRIN VAHER 681 244
Reklaam ja kuulutused: ANU SALUSTE 681 228, 681 239

KOMMENTAAR: MAJANDUS:
SULEV HALLIK (juhataja) 681 229 TIJU ALLIKMÄE (juhataja) 681 247
MAI VÖÖRMANN 681 238 ARGO IDEON 681 247
MAREK DREVING 681 229 URMO KOHV 681 236
RAIVO MURDE 681 236
ERKKI RANNIK 681 236
URVE REPP 681 247
KARL TAKLAJA 681 247

UUDISED:
ALO KULLAMAA (sise) 681 241
JAANUS PUTTING (sise) 681 241
TOOMAS SILDAM (kriminaal) 681 238
PEETER VÕSA (kriminaal) 681 238
ANDRES PORILA (välis) 681 237
MAIT OTS (välis) 681 237

ELU:
BRITT ROSEN (juhataja) 681 245
KAIDO EINAMA 681 245
ANU MERILA 681 245
KADI LEHTMETS 681 245
KRISTEL R. SITZ 681 245

SPORT:
ANTS PÕLDJOJA (juhataja) 681 232
TIIT LÄÄNE 681 232
VILLE ARIKE 681 232
ANDRES VAHER 681 232
JAAN MARTINSON 681 232

Päevalehe toimetuse faks: 442 762 VAHUR TIPPO (juhataja) 681 484
Toimetus kaastöid ei retsenseeri ega tagasta. Trükk: RdE PRINTALL

VOOTELE HANSEN

Mart Laari aeg

MART LAARI juhitud valitsus läheb Eesti ajalukku seni kõige pikemaajalise parlamentaarse valitsusena. Samas on peaminister Mart Laar esimene minister Eesti ajaloos, kellele Riigikogu avaldas umbusaldust. Need on siiski ainult Laari valitsemisaja vormilised küljed. Missuguse sisulise hinnangu võivad anda Laari valitsuse tegevusele eemalolijad nii ruumis kui ka ajas?

Kindlasti on Mart Laari valitsuse esimeseks oluliseks saavutuseks

riigi rajamise alustamine.

Vastu võetud ja rakendatud on suur hulk põhiseadusest tulenevaid seadusi ja rajatud kõik ettenähtud institutsioonid. Võimuorganid ja valitsusasutused tunnevad oma tegevuspiire. Ainult kogemus ning tegelik elu saavad nüüd olla seadustes täpsustuste tegemise põhjuseks.

Eestist on lahkunud võõrväed

Tõsi, sellega kaasnenud lepingus lepitati tõsisajaga, et siia jäävad sõjaväepensionärid ja Paldiski reaktoreid demonterivad spetsialistid. Valitsus ei ole seni välja öelnud oma seisukohta nende lepete suhtes, lubades üksnes ebamääraselt tulevikus teostada juriidilist eksperitiisi. Võib-olla ongi idasuhetes tekkinud patiseis võõrvägede lahkumise hind?

Kolmandaks

on jätkunud erastamine.

Riigi osatähtsuse vähenemine majanduses on ärritanud laiemat rahvusvahelist tähelepanu. Algas on erastamine ka aktsiate müügi teel. Aktsiate müük erastamisväärtpaberite eest annab omal ajal natsionaliseeritud vara kompenseerimisele sisu. Ühtlasi võimaldab müük raha eest investeerida tuhandete inimeste ulatuselt väikesi sääste.

Valitsusele on paraku ette heidetud paljusid erastamisega seotud skandaale.

Neljandaks —

riigieelarve on hoitud tasakaalus

ja seda idanaabritega võrreldes suhteliselt madalate maksude juures. On loobutud dotatsioonidest, mis kujunesid paratamatult mõne majandusharu või piirkonna ebamajanduslikkuse kinnimaksimiseks ning põhjustaksid tulevikus hulga raskestilahendatavaid probleeme.

Viiendaks: siseturu kaitsel

on hoidutud igasugustest protektsionistlikest abinõudest.

Selle tagajärjel võib meie tarbija nautida valikuvabadust ja madalaid hindu mitmete toodete ning teenuste osas, kus on tegelikult väga kerge siseriiklike monopolide tekke võimalus.

Kuuendaks

on jätkunud kaitseväge areng.

Selles suhtes on oluline ka Eestit seni ümbritsenud relvamüügiembargo murdmine, vaatamata sellega kaasnenud Iisraeli relvaostuskandadele. Relvakaubandus on aga alati kirgi õhutanud ja tõenäoliselt poleks parlamentaarse riigikorra juures kärata möödunud ka relvade müük läbi Eesti Hispaania kodusõja osapooltele kolmekümnendate aastate lõpul.

Seitsmendaks

hakkas valitsus täpsustama riigivaraga seonduvat,

kus üleminekuaja valitsuste ajal kadusid mitmed piirid. Täpsustati riigi osa mitmetes pankades ja ettevõtetes. Valitsuse määrusega korraldati riigiettevõtete üksikute asjade müügikorda ja omatulu saavate riigiasutuste sissetulekute seost riigieelarvega. Samuti esitati Riigikogu menetlusse riigivaraseaduse eelnõu.

Valitsuse saavutuste loetelu võib veelgi pikendada. Nagu võiks üles lugeda need küsimused, mille lahendamiseks ei jätkunud aega, kogemusi või ka teadmisi. Nende saavutuste üleslugemise järel tekib lugejal kindlasti küsimus: kas ei käitunud Riigikogu umbusaldust avaldades nagu Asutav Kogu 1920. aastal,

saates erru Eesti Rahvaväe ülemjuhataja kindralleitnant Johan Laidoneri, unustades talle tänu avalda.

Erinevalt Johan Laidonerist on Mart Laar poliitik. Poliitikule on aga elementaarseks reegliks, et parlamentaarses demokraatias peab valitsus toetuma erinevate huvide üksteist tasakaalustavale jõule.

Kindlasti on suur hulk Eesti inimestest

väsinud kiiretest reformidest.

Liiga pingutav on olnud kohanemine muutuvate seadustega ning harjumine uue õiguskorraga.

Paljudele on uus ja hirmutav vajadus ise enda eest vastutada. Liiga väike tundub selle kõrval tasuks pakutud enneolematult avar tegutsemisvabadus. Levinud mõtteviisi kohaselt on lihtsam küsida mõnelt ametnikult iga oma mõtte, avalduse või teo jaoks luba, kui loota tema abile või eestkostele raskustes.

Kadedaks teeb mõne senise kaaslaste ootamatu riikustamine segaselt üleminekuajal. Edukaid inimesi on hea kahtlustada mitmesugustes seaduserikkumistest, kuigi heameelega ostavad paljud ka destajad ja kahtlustajad ilmselt isegi salakaubana müüdavat viina või tubakat.

Koalitsiooni lagunemine sai märgatavaks

pärast Rahvusliku Koorderakonna "Isamaa" pereheitmist ja tema parlamentaarse koalitsiooni lagunemist. Selle põhjuseks oli aga erakonnasisese demokraatia ja avaliku arutelu lakkamine.

Erakonna esimehena pidanuks Mart Laar leidma tasakaalu erinevate leedide vahel, kuid paraku langes tema valik tema üksnes kriitikavabade toetajate kasuks. Aeg tõestas, et enese jalgealuse uuristamine viib varem või hiljem kukumiseni.

Vootele Hansen on Riigikogu "Parempoolsete" fraktsiooni liige.

Täname Lauri Leesit

Tundes nõrdimust algklasside õpetajatele osaks saanud palga languse pärast (konkreetne näide Paide 3. keskkooli II klassi õpetaja näol, kes sama koormuse juures, 19 tundi nädalas, saab tänavu palka 25 krooni vähem), vaatamata sellele et infoallikad on teatanud õpetajate 20–30% palgatõusust, palume avaldada meie tänukiri härra Lauri Leesile, kes ainsa koolijuhina peab võitlust meie normaalse töötajadest eest, pidades meid, algklasside õpetajaid, samuti hariduselu töötajateks.

Lauri Leesit on ainus koolijuht, kes avalikult oma õpetajate kaitseks välja astub.

Tundub, et poliitika on saanud määravaks ka õpetajate palkade määramisel. Kuidas teisiti mõista reaalsust, et lubatud 20–30% palgatõusu juures algklasside õpetajate palk hoopiski langeb. Või on meid õpetajate hulgast välja arvatud?

Algklasside õpetajatena täname Teid otsustavuse eest nõuda meile normaal-

koormuseks vastava klassi tunniplaanis eksisteeriv tundide arv (maha arvatud kehalise kasvatus ja muusika tunnid) ja tasustada klassijuhatamist 3 õpetunni tasuga.

Alustame posti lugemist iga päev ärevusega, lootes leida teisi toetavaid koolijuhtide artikleid. Kahjuks pole me neid siiani leidnud. Ju arvavad nad, et võitlus õpetajate normaalse töötajadest eest on sügavalt õpetajate isiklik asi.

Küllap mõistate, et õpetajad, kes siiani on töötanud usus, et neile antud lubadusi täidetakse ja kes pikisilmi ootasid oma järke inflatsiooni poolt ära sõõdud palganatukese järeleaitamiseks, on nüüd hoopis segaduses ja nõrduvana ühiskondliku positsioonireldi kõige madalamale astmele peavad astuma. Nii on see vähemalt meie, algklasside õpetajatega.

Tõepoolest — õpetaja peab olema oma ala fanaatik ja südametunnistusega inimene.

Pole mõeldav, et algklasside õpetaja ei teeks ka praeguses olukorras oma tööd suure kohusetundega. Tuleb ju just meil teha kõik meist olenev, selleks et kesk- ja vanemasse astmesse jõudnud õpilasel oleks tugev alusmüür oma harituse ülesehitamiseks.

Küllap sellepärast, rõhutades meie väga vastutusrikast tööd ja suurt kohusetunnet, ongi just meid otsustatud haridusliku altarile ohvritalledeks tuua. Me ei tunne selle üle vaimustust ega taha olla praeguses hariduspoliitikas põlatute ja petetute rollis.

Lauri Leesit nõudmistel selgus ja lihtsus nõuab nende täitmist samasuguses konkreetsuses ja arusaadavuses.

Ootame pikisilmi toetust Teie nõudmistele kõigilt hariduselu juhtidelt.

Grupp Paide 3. keskkooli algklasside õpetajaid:
MERIKE LAAS, ÜLLE LEPPÖJA,
PIRET NAGEL, TIINA ORASTE,
MARE TONISSON

Balti pagulased peavad Clintoni poliitikat moraalselt ja poliitiliselt valeks ning hädaohtlikuks

TALLINN (PL). "Washingtonis asuv Kesk- ja Ida-Euroopa Koalitsioon, mis koosneb kuuteistkümnelt rahvusgrupi keskorganisatsioonide esindajatest, otsustas mitte vastu võtta Valge Maja kutset osaleda Vene president Boriss Jeltsini vastuvõetusemoonial Valge Maja aias," teatas eile Eesti Rahvuskomitee Ühendriikides (ERKÜ) asepresident Mati Kõiva. Koalitsiooni töös osaleb ka Ülemaailmne Eesti Kesknõukogu.

Mati Kõiva poolt edastatud teate kohaselt oli varem selle kutse tagasi lükanud ka Ühendatud Balti Ameerika Komitee, mis on ERKÜ, Leedu Ameerika Nõukogu ja Läti Ameerika Assotsiatsiooni koostööorgan Washingtonis.

Pressiteates märgitakse, et päev enne Jeltsini saabumist väitis koalitsioon pressikon-

verentsil National Press Clubis, et peapõhjuseks vastuvõtu boikoteerimiseks olid jätkuvad Vene sõjalised ja poliitilised ähvardused, majanduslik surve ja muud taktikad iseseisvate naaberriikide vastu, et taastada Vene mõjusfääre nendes piirkondades, nagu seda tehti Jaltas pärast Teist maailmasõda.

Venemaa tegevuse näitena toodi sõjalised operatsioonid Gruusias, Tadžikistanis ja Moldovas. Samas "toodi esile ka Venemaa hoiatus USA-le ja teistele lääneriikidele mitte võtta NATO liikmeks Poolat, Ungarit, Tšehhit ja Slovakkia," teatatakse pressiteates.

Kesk- ja Ida-Euroopa Koalitsioon mainis oma kirjalikus väljaandes ära ka Ühendriikide valitsuse vaiki-

riikide suveräänsuse rikku-

mist n.-ö. rahu nimel. "Koalitsioon avaldas hämmastust, et USA president Bill Clinton vaiks, kui Venemaa president Boriss Jeltsin vastas Napolis küsimusele, kas Venemaa viib oma väed Eestist välja 31. augustiks, eitavalt," nenditakse pressiteates. Samasisulise mureavalduse tingis koalitsiooni teatel ka USA saadiku ÜRO-s, Madeleine Albrighti kõne Moskvast, "mis nagu õigustas Vene agressiivset käitumist".

Pressiteate kohaselt tõsteti koalitsiooni pressikonverentsil esile ka hiljuti The Washington Timesis toodud artikkel, mille teatel on USA välisministeerium "lõpetanud uurimise ja teinud ettepaneku, et USA tunnustaks Vene mõjusfääris olevaks kõik alad Poola idapiirist idas, jättes Balti riigid kuhugi vahepeale rippuma".

Äramärkimist väärrib ka asjaolu, et Kesk- ja Ida-Euroopa Koalitsioon on häiritud USA välisministeeriumi reorganiseerimisest. Selle alusel pannakse endise NSV Liidu liikmesriike puudutavate küsimuste lahendamise ühe välisministeeriumi büroo alla. andes sellega legitiimsust "mõjusfääridele", kinnitab koalitsioon.

"Viiskümmend aastat tagasi tegid Ühendriigid samasuguseid järeleandmisi Venemaale Jaltas. Nende järeleandmistega tagajärjeks oli viiskümmend aastat külma sõda," nendib koalitsioon oma väljaande kokkuvõttes. lisades, et koalitsiooni "arvates on Clintoni administratsiooni poolt suunatud poliitika moraalselt ja poliitiliselt vale ja hädaohtlik, mille tagajärjel tuleb uus külm sõda".

"Estonia" meeskonna süüdistamine on Rootsi ametiühingute võitlus töökohtade pärast, usub Toivo Ninnas

"Estonia" oli tehniliselt täiesti korras ja mehitatud hea meeskonnaga, kinnitasid eile Tallinnas toimunud pressikonverentsil RAS "Eesti Merelaevandus" ning firmade "Estline" ja "Nordström & Thulin" esindajad.

28. septembril uppunud reisipraami "Estonia" omani-

• "Estonia" 3. mehhaaniku MARGUS TREU jutustust loe 7. lk. ETA foto

kud ei soovinud eile jagada oma oletusi Läänemere kõigi aegade ohvriterohkeima (ligi 900 hukkunut) laevaõnnetuse põhjustest ning soovitasid ära oodata rahvusvahelise komisjoni järeldused.

"Estline" juhatuse liige, laevafirma "Nordström & Thulin" tehnikadirektor Sten-Crister Forsberg lükkas ümber süüdistused, et "Estonia" ei olnud korras päästevahendid. "Päästeparved on suletud hermeetilistesse pakenditesse ja nende hooldamisega tegeleb Rootsi firma," selgitas Forsberg, kelle sõnul ei ole ühelgi inspekteerijal olnud "Estonia" päästevahendite suhtes kunagi midagi kriitilist öelda.

RAS "Eesti Merelaevandus" peadirektor Toivo Ninnas väitis eile vihaselt, et "Estonia" meeskonna süüdistamine väheses väljaõppes ja ebakompetentsuses on "võitlus töökohtade pärast, mille käigus Rootsi ametiühingud kasutavad ebaausaid võtteid".

Firma "Nordström & Thulin" esindajate sõnul nõutakse juba Rootsis, et hiljemalt novembris Tallinna ja Stockholmi vahet sõitu alustaval laeval "Viroonia" vahetataks eestlastest meeskond rootslastega. "Aga me ei ole selleks kohustatud. Eestis on

olemas head meremehed," on "Estline'i" Rootsi-poolse ametnikud veendunud.

Nad teatasid, et "Estonia" sarnasel "Viroonia" võetakse kasutusele ekstraordinaarsed turvameetmed ning keevitatakse kinni võõriloos ja suurendatakse laeva stabiilsust. Pärast ümberhüütu Turu laevatehases hakkab "Viroonia" laadimine ja lossimine toimuma ainult ahterist. See pikendab tunduvalt selleks kuluvat aega ja loob ebamugavusi, kuid nii "võiditakse täielikult kõiki võimalikke riske, mis on seotud võõrirambi senise kasutamise," öeldakse "Estline'i" pressiteates.

Firma Eesti-poolne direktor Johannes Johanson kinnitas eile, et "reisijate registreerimise kord tuleb täiesti ümber muuta". "Kuid seejuures ei saa me tagasi pöörduda nõukogude perioodi," lisas ta.

Pressikonverentsil öeldi, et uppunud "Estonia" ülestõstmine "on poliitiline küsimus, mille peavad otsustama Soome, Rootsi ja Eesti võimud". Seni on ka selgusetu, kas ja millal hakatakse "Estonia" vrakist välja tooma laeva jäänud reisijate ja meeskonnaliikmete surnukehi.

TOOMAS SILDAM

Hiiumaal avati fond "Estonial" hukkunud lastele mälestusmärgi püstitamiseks

TALLINN (PL). Hiiumaal teadus- ja hariduskeskus "Tuuru" ning AS Mangu avasid Kärkla Hoiupangas arve reisilaeva "Estonia" katastroofiliselt hukkunud lastele mälestusmärgi püstitamiseks. Fondi asutajate kohaselt sobiks mälestusmärgi asukohaks Hiiu- maa põhjarannik.

Raha arveldusarvele märgusõna all "Estonia lapsed" kantakse tasuta. Arveldusarve number Kärkla Hoiupangas on 1200 901000107.

President jätkab fraktsioonidega konsultatsioone peaministri kandidaadi leidmiseks

TALLINN (BNS). Kuigi parlament avaldas peaminister Mart Laarile umbusaldust juba nädala aega tagasi, täidab Laar praegu siiski veel valitsusjuhi kohuseid. Presidendi pressiesindaja Indrek Treufeldt ütles, et president Lennart Meri on kavas jätkata konsultatsioone Riigikogu fraktsioonidega peaministri kandidaadi leidmiseks. Treufeldt sõnul lõppes esimene konsultatsioonivoor eelmisel nädalal. Kuna vastavalt põhiseadusele on presidendil uue peaministri kandidaadi määramiseks aega 14 päeva alates umbusalduse avaldamise päevast, siis peab Lennart Meri oma otsuse teatavaks tegema hiljemalt 10. oktoobriks.

Peamine kandidaat valitsusjuhi kohale on endiselt Eesti Panga president Siim Kallas, kelle kandidatuuri peaks Riigikogus toetama kuni 35 parlamendisaadikut. Võimalike peaministri kandidaatidena on kõne all olnud ka Koonderakonna esimees Tiit Vahi, Riigikogu esimees Ulo Nugis ja Koonderakonna liige akadeemik Endel Lippmaa. Keskfraktsioon on oma peaministri kandidaadi presidendile esitanud Edgar Savisaare valitsuse majandusministri professor Jaak Leimanni.

Välismaalased käisid Eestis rahaasju klaarimas

TALLINNA (PL). 30. septembril sai Tallinna Kesklinna politsei teate selle kohta, et ühes korteris hoitakse kinni meest. Vene keelt kõnelev mees oli helistanud politseisse ja teatanud telefoninumbri, millelt helistab. Ta teatas, et teda hoitakse seal kinni, aga ta ei tea aadressi.

Politsei tegi telefoninumbri järgi kindlaks korteri asukoha Virumäe tänaval ja kell 18.00 peeti seal korteris kinni kaks armeenlast ning üks Läti politsei poolt taga otsitav mees. Viimase olid armeenlased kinni võtnud ning lätlast seal juba neljandat päeva hoidnud, kannatanu kallal ka aeg-ajalt vägivalda tarvitades. Sel ajal kui politsei korteris veel toimetas, ilmus sinna ka korteriomani, kes ütles, et oli teadlik seal kinni hoitavast mehest, kuna "sellel oleval mingid võlad". Politsei pidas kogu seltskonna kinni ning toimetas esialgu arestimajja, et asjad selgeks teha.

Kesklinna politseikomissar Harri Pääsuke ütles "Päevalehele": "Tegemist on võõramaalastega ja kõik kolm saadame Eestist välja. Armeenlased lähevad oma kodumaale tagasi, aga kannatanu tuleb üle anda Läti politseile, kuna ta on seal tagaotsitav. Mille eest, ei ole veel teada, aga võib oletada, et tegu on kas mingite maksupettuste või muude rahaga seotud afääridega. Praegu ei ole meil veel kindlat seisukohta, mida korterivaldajaga peale hakata, aga ega temagi puutumatuksi pääse."

Politsei otsib kodunt lahkunud poissi

TALLINN (PL). Politsei otsib taga Indrek Päre Andrese poega, kes on sündinud 31. augustil 1978. a. ning elab Tallinnas Veimeri 42.

Poiss lahkus kodunt käesoleva aasta 15. augustil ega ole siiani tagasi tulnud. Viimati nähti teda Tartus. Indrek on 183 cm pikk, sportliku kehahitusega, hallikas-siniste silmadega ja pruunide juustega. Seljas oli tal sinine teksajak, jalas kandis siniseid teksapükse ning tumesiniseid jooksukingi.

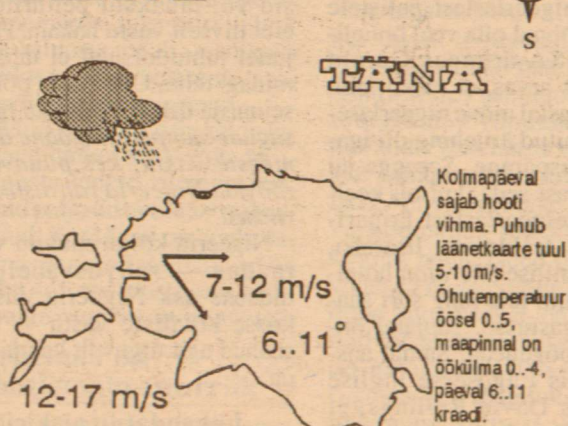
Kõigil, kes teavad midagi tema praegusest asukohast, palutakse helistada kas poisi vanematele telefonil 6 34 03

• INDREK PÄRI

15 või Tallinna Lasnamäe politseijaoskonna telefonidel 6 32 73 89 või korrapidajale 6 32 13 74.

ILM

ETLEKELL 14

Õhutemperatuur 3. oktoobril kell 14:

Viin	+20	Moskva	+12
Kopenhagen	+9	Riia	+10
Stockholm	+7	Vilnius	+14
London	+11	Minsk	+14
Brüssel	+15	Peterburi	+6
Berliin	+15	Helsingi	+7
Praha	+18	Rovaniemi	+3
Madrid	+22	Arhangelsk	+5
Rooma	+24	Murmansk	+3
Istanbul	+27	Jekaterinburg	+8
Ankara	+24	Taškent	+26
Varssavi	+18	Alma-Ata	20
Budapest	+25	Tbilisi	+24
Bukarest	+26	Petroskoi	+5
Sofia	+26		
Belgrad	+26		

ETA

Saksamaa ühinemise aastapäevapidustusi varjutas anarhistide meeleavaldus

BREMEN (Reuter-BNS). Saksamaa liidupresident Roman Herzog kutsus oma riigi kodanikke eile üles ilmutama vaprust ning paindlikkust kahe Saksamaa ühinemisel tekkinud probleemide lahendamisel.

Üheaegselt Herzogi esinemisega tekkis kokkupõrge ühinemise vastaste korraldatud meeleavaldusest osavõtjate ja politsei vahel. Umbes 100 anarhistlikult meelestatud demonstrandist koosnev jõuk purustas Bremeni keskuses poeaknaid ja loopis kive. Seitse politseinikku sai vigastada.

President Herzog kõneles Bremenis ametlikel pidustustel, millega tähistati Ida- ja Lääne-Saksamaa ühinemise neljandat aastapäeva. Pidulikku meeleolu on aga varjutanud vägivaldaaktid ja haripunkti jõudev valimiskampaania.

Bakuus kuulutati välja erakorraline seisukord

BAKU (ITAR-TASS-ETA). Aserbaidžani presidendi Geidar Alijevi seadlusega kehtestatakse Bakuus kella 20-st kohaliku aja järgi erakorraline seisukord 60 päevaks. Vabariigi parlamendile on tehtud ettepanek kinnitada see seadlus õppäeva jooksul.

Riigipea seadlusega on tugevdatud riigiasutuste ja linna elutalituste objektide valvet. Parteide ja ühiskondlike liikumiste tegevus võidakse peatada. Võimalik on, et seatakse sisse ka keelutund, kuid selle ajalisel raamid on seni kindlaks määramata.

Õöl vastu eilset võtsid Aserbaidžani siseministeeriumi väeüksuse sõdurid pantvangi riigi peaprokuröri ja nõudsid temalt varem vahistatud siseväelaste vabastamist. Eile peaprokurör vabastati ja siseväelased pöördusid oma baasi tagasi.

Tšetšeenia valitsus palub Türgilt abi

GROZNÕI (ITAR-TASS-ETA). Tšetšeenia võimud palusid Türgilt abi, et kaitsta tšetšeeni rahva õigust vabadusele ja sõltumatusele. Tšetšeenia välisministri Šambeddin Jusefi eriklitsuses Türgi Vabariigi presidendile Suleiman Demirelile märgitakse, et Venemaa juhtkond on reeturite jõuku ära kasutades läinud üle avalikule agressioonile Tšetšeeni Vabariigi vastu. Kasutatakse kõige moodsamat lahingutehnikat ja relvastust. Rahulike elanike hulgas on palju ohvreid.

Tšetšeenia välisministeerium on saatnud Esindamata Rahvaste Assotsiatsioonile ja teistele rahvusvahelistele organisatsioonidele materjale viimastest sündmustest Tšetšeenias.

USA kaitseminister nõuab NATO Bosnia-aktsioonide tõhustamist

SPLIT (Reuter-ETA). USA kaitseminister William Perry teatas eile, et ootab NATO-lt tulevikus tõhusamat õhujõudude kasutamist Bosnia serblaste vastastes aktsioonides. ÜRO eriesindaja Yasushi Akashi on aga kindlaks jäänud ettevaatlikumale õhurünnakute taktikale.

Perry kohtus eile Akashi ning NATO ja ÜRO väejuhatusega, et lahendada küsimust õhujõudude kasutamisest Bosnia serblaste vastu.

ÜRO pooldab NATO õhurünnakute rakendamist selleks vajalikel hetkedel, USA ja teised NATO liikmesriigid aga leiavad, et seesugune piiratud kasutus paneb kahtluse alla nende sõjalise võimekuse.

Läti valitsusjuhi arvates võiks olukord idapiiril parem olla

RIIA (BNS). Olukord Läti idapiiril võiks olla parem, nentis Läti peaminister Maris Gailis pärast piiripunktide külastamist möödunud reedel. Gailise sõnul teeb valvsaks kinnipeetud salakaubavedajate väike arv, samuti tõik, et ei registreerita piirivalvuritele ja tollitöötajatele altkäemaksu andmise juhtumeid.

Valitsusjuht avaldas lootust, et seoses Läti piirivalvebrigadi komandöri Janis Adamsoni algatatud kaadri vahetusega olukord piiril ajapikku paraneb.

Piirikontrolli tõhustamise eesmärgil tuleb Gailise arvates reorganiseerida kogu Läti kaitsejõudude ja kaitseministeeriumi süsteem, kuna neile eraldatavaid vahendeid kasutatakse sageli ebaotstarbekalt. Osaliselt võib Läti piirivalve end ise ülal pidada, kuna seaduse järgi jääb 20% konfiskeeritud kauba maksumusest piirivalvele. Gailis arvates tuleks viia sisse ka salakauba avastanud piirivalvurite premeerimise süsteem.

Hetkel on kõige kulukam vajaliku andmepanga loomine. Piirivalvurite ja tollitöötajate tööd takistavad ka mitmed Läti seadused.

Israeli peaminister ennustab rahu Jordaaniaga aasta lõpuks

JERUSALEM (Reuter-ETA). Israeli peaminister Yitzhak Rabin ütles eile parlamendile, et loodab rahuleppele Jordaaniaga alla kirjutada aasta lõpuks.

Washingtonis leppisid Israeli ja Jordaania esindajad eile kokku mitmes kaubandus- ja majandusürituses, mis aitavad kaasa rahuleppe sõlmimisele.

Ühisel pressikonverentsil Jordaania kroonprints Hassani ja Israeli välisminister Shimon Peresiga ütles president Bill Clinton, et on jõutud kokkuleppele põhiprintsiipides, millele toetudes hakatakse korraldama Jordani jõe oru tulevikku. Projektid hõlmavad keskkonnakaitset, vett, energeetikat ja turismi; uus piiripunkt tahetakse avada kolmandate riikide kodanikele 15. oktoobril. USA valitsuse toel luuakse Punase mere rahuhipark.

USA sõjavägi Haitis on aktiviseerunud

PORT-AU-PRINCE/NEW YORK (Reuter-BNS). Eile

ründas USA sõjavägi tankide toetusel Haiti tähtsaima pool-sõjaväestatud rühmituse peakorterit. Sündmuspaigale kutsuti Haiti politsei, kuid Ameerika sõjaväelased võtsid neilt relvad ära. Ühe kohalviibinud USA sõjaväelase sõnul polnud keegi seni veel vigastada saanud, kuid rünnak kestis veel.

Sündmuspaiga kohal tiirlesid Ameerika helikopterid. Rünnakut jälgis ka grupp kohalikke, kes väljendasid valjuhäälselt oma rahulolu toimuva.

Eile teatas Ameerika Ühendriikide relvajõudude juhataja Haitil kindralleitnant Hugh Shelton, et neli Raoul Cedrase režiimi kõige ohtlikumat kõriloikajat on vahistatud. Nimelt aresteerisid USA sõjaväelased pühapäeval endise diktaatori Cedrase julgeolekunõuniku kindral Romeo Halouni, kes viidi helikopteriga ranniku lähedal asuva USA laeva pardale. Haloun oli üks Cedrase eritõukuse Black Ninja võtmeisikuid. Ta võeti kinni Port-au-Prince'is ja selleks tuli USA sõjaväelastel üks tänav tankidega blokeerida.

Ameerika ametiisikute sõnul juhtis just Haloun paari kuu eest korduvalt Ameerika

• USA väed Haitil on viimastel päevadel demonstreerinud oma tegelikke oskusi ja võimeid.

EPA-ETA foto

Ühendriikide ning Kanada ametiisikute vastu toime pandud rünnakuid. Haloun on USA kodanik ja on võimalik, et ta saadetakse Ameerika Ühendriikidesse.

USA sõjaväepatrullide arvukust Haitis on viimastel päevadel suurendatud, samuti jätkavad ameeriklased relvade otsimist ja konfiskeerimist. Püha-

päeval patrullisid USA armee džiibid tühedalt Haiti linnade tänavail, et hoida ära võimalikke vägivaldpuhanguid. Samas tunnistas Shelton, et diktatuuri toetanud relvarühmituste kahjutukstegemine läheb planeeritust aeglasemalt.

Washingtonist teatati, et kuna peagi alustatakse osa mereväelaste väljaviimist Haitilt,

siis hakkab Cedrase režiimile ustavate sõjaväerühmituste kahjutukstegemisega tegelema eelkõige USA sõjaväepolitsei.

Pühapäeval esines raadios oma kaasmaalastele seaduslik president Jean-Bertrand Aristide, kes kinnitas oma pooldajatele, et peagi naaseb ta oma ülesannete juurde.

Liiga hea, et olla tõsi

• Nigeeria petised leiavad endale hõlpsalt Lääne äriameeste seast ohvreid •

Jain N. Gupta, lennundusinsener ja ühe Virginia kaitsetööstuskompanii juhtiv ametnik, maksis majanduslase "õppetunni" eest 4,4 miljonit dollarit. Kui äri tundub olevat liiga hea, et seda uskuda, on põhjust ettevaatuseks.

Kaks nädalat tagasi esitati kolmele nigeerlasele süüdistus Gupta petmises. USA justiitsministeerium teatas, et alustab nigeerlaste vastu väljaandmismenetlust. Kohtudokumentide järgi otsustades langes Gupta kõige tavalisema pettuse ohvriks.

1992. aastal sai Gupta Nigeeriast ametliku kirja, milles tal paluti võtta endale 28,5 miljonit dollarit Nigeeria riigi võlakohustustest. Gupta le pakuti 15% pluss veel mõningad soodustused. Kui pettus ilmsiks tuli, nõuti Gupta, et ta aitaks valearvetega Nigeeria riigilt saada 18,5 miljonit dollarit. Ja veel — ta pidi maksma lisaks 715 000 dollarit, et lõpuks hakata siiski ka kasumit saama. Gupta oli mõnema ettepanekuga nõus. Nigeerlased nõudsid aga üha uusi laene. 1993. aasta alguses, kui kompanii oli rahastage ning lisaks veel 1 miljon dollarit võlgu, rääkis Gupta oma loo Föderaalsetele Investeeringubüroole.

Ükskõik kes, kas raketiteadlane või keegi teine, oleks pidanud olema targem ja mitte laskuma taolistesse mahhinatsioonidesse.

Nigeeria petturitekarjast on maailma ajakirjanduses kirjutatud juba aastaid. Ka Nigeeria valitsus on saatnud teistele riikidele sellekohaseid hoiatavaid teateid. Nigeerlastest petturitele ei valmista raskusi leida kergeusklikke rahamehi, keda tüsata. Tavaliselt saadetakse ohv-

rile telefaks, millel on muljetavaldav päismik ning saatja nimele lisatud kas "prints", "doktor" või "aus Nigeeria äriamees". Faksis pakutakse suurt kasumit, kui ohver on nõus andma laenu. Faksi saatja tutvustab äri, kui Nigeeria seadustega päriselt mitte kooskõlas olevat, kuid samal ajal selgitab, milliseid hiigelkasumeid see toob ning samas uinutab ka ohvri valvust. Pettus selgub loomulikult hiljem, kui ohvri jaoks on juba tööpoolest hilja. Petturid tunnevad suurt huvi kirikute ja heategevuslike organisatsioonide koostatud rikaste heategijate nimekirjade vastu.

Üheks versiooniks ohvrite püüdmisel läbemate sulide poolt on kompensatsiooni lubamine Nigeeria Völgade Tagasinõudmise Agentuurilt. Retsipiendil tuleb ainult saata 48 tunni jooksul aruanne oma finantstegevusest, samuti pangavarve number. Vastasel korral pakkumine tühistatakse. Taolist agentuuri aga ei eksisteeri.

Petistele on retsiipiendilt saadav informatsioon teretulnud nähtus. Arvepidaja allikri kopecritakse ning seda ka-

sutatakse hiljem riigi võlakohustuste mujale edasikandmiseks. Mõni petis valdab suurepäraselt inglise keelt ning tihti sisaldavad nende kirjad ohvritele ohtralt veenvat ametlike paberitena vormistatud dokumente.

Petised kutsuvad ohvreid tihti Lagosesse isiklikule kokkusaamisele, et veenda rahamehi oma ettepanekute ehtsuses ning usaldusvääruses. Mõnikord lisatakse kirjale ka mõne Nigeeria valitsuse büroo number, et nii võlataotleja usaldatavust kontrollida. Viimane moment eeldab, et mõni valitsusametnik teeb sulidega koostööd. See pole küll sada protsenti kindel. Nigeeria seadused näevad sulidega koostöö eest ette vanglakaristuse kuni seitse aastat, kuid senini pole ükski kohtuasi veel nii kaugele jõudnud.

Kes kaotas raha, sellel läks hästi

Need kergeusklikud, kes jätsid nigeerlastest petistele raha, võivad olla veel õnnelikud. USA äriamees Gerald Scruggs arvas, et tema poolt 1991. aastal mõne nigeerlasega sõlmitud äritehing oli igati seaduspärane. Scruggs jäi aga pärast seda, kui oli keeldunud nigeerlastest äripartneritele eraldamast lisaraha, viie-tänilise Sheraton hoteli ees auto alla ning suri saadud vigastusse. Tapjatel õnnestus põgeneda. Samal aastal sõitis Lagosesse inglise äriamees David Rollings, et saada tagasi oma kompanii

klientidelt väljapetted 4 miljonit dollarit. Inglise leiti oma hotellitoast surnuks tulistatuna.

Järgmise kahe aasta jooksul pöördus 140 ameeriklast, kellele oli lubatud kiiret rikastumist, Ühendriikide konsulaati Lagos, et neid päästetaks "potentsiaalselt eluohtlikust situatsioonist".

Petiste poolt ärahirnutatud ohvrite eskortimine hotellitubadesse või tahaksid petturitele edasi maalt välja on saanud Euroopa ja Aasia diplomaatidele üsna rutiinseks tegevuseks.

Jõupingutused hoiatada ameeriklasi Nigeerias valitsevate ohtude eest on kandnud vilja. Samal aja teatavad ametlikud kanalid Jaapanist, Venemaalt, Lõuna-Ameerikast ja Ida-Euroopast, et pettuste arv nende maade alamate Nigeerias on järsult tõusnud.

Nigeeria ametnikud on liialt alamakstud ning tööga ülekoormatud, et nad suudaksid või tahaksid petturitele efektiivselt vastu hakata. Paljudel juhtudel nad ei tahagi midagi teha. Üks Aasia poliitiku ühe ütles: "Puudub iga-sugune sümpaatia Lääne äri-meeste vastu, kes püüavad rõõvida Nigeeria rahvuslikke rikkusi".

Nigeeria kõige suurem varandus — rahvusvahelise üldsuse usk Nigeeria viisakusse külaliste vastu — on saanud aga tugevalt kannatada.

Lühendatult ajakirjast Newsweek

Vladimir Meciar asub kolmandat korda moodustama Slovakkia valitsust

Reedel-laupäeval peeti Slovakkias esmakordselt pärast Tšehhiast eraldumist — möödunud aasta 1. jaanuaril — parlamendivalimisi. Valimised võitis juba kaks korda peaministri toolil istunud VLADIMIR MECIAR koos enda juhitud liikumisega "Demokraatliku Slovakkia Eest" (HZDS), saades 34,96 protsenti häältest. Juba võidetud kolmandikule lisandub ilmselt parlamendis kohti veelgi nende parteide ja liikumiste arvel, kes ei ületanud sinna pääsemiseks vajalikku 5-protsendilist kvooti.

Teise koha väärilise toetuse pälvis endiste kommunistide juhitud neljaparteiline valimisliit "Ühine Valik", saades 10,41% häältest. Nii väike toetajaskond tähendab aga Meciar-vastaste täielikku läbipõrumist.

Ungarlasi, Slovakkia suurimat vähemusrühvast, esindavate väikeparteide liidu poolt hääletas 10,18% ja kristlike demokraatide poolt 10,08% valijatest. Peaminister Jozef Moravciki Demokraatlik Liit jäi 8,57-protsendilise toetusega viiendaks.

Meciar erakonna kahe võimaliku koalitsioonipartneri, vasakpoolse Slovakkia Töölise Liidu ja rahvuslaste partei SNS, poolt hääletas kokku 12,7% valimaskäinutest.

Ka uuele koalitsioonivalitsusele ei ennustata pikka iga

Eile alustas Meciar uue valitsuse koostamist, sellega tal nähtavasti suuremaid raskusi ei tohiks tulla. Hoopis keerulisemaks peetakse aga uue

valitsuse võimaldusimist ja efektiivset töötamist.

Ühest küljest võib ka Slovakkias täheldada Ida-Euroopa riikidele üldomast parteide ebastabiilsust, pidevaid tülisid omavahel ja taganemisi varem väljendatud seisukohtadest. Taolistel põhjustel on lagunenud ka riigi

eelmised valitsukoalitsioonid.

Teisalt võib palju paksu verd tekitada Meciar raske iseloom — poksijana tuntuks saanud kogenud poliitikut peetakse autoritaarseks ja üli-võimukaks isiksuseks. Meciar valimiskampaaniast võib järeldada, et ka populism pole talle võõras vahend võimule pürgimiseks. Tema valimiseelsed lubadused sisaldasid nii natsionalistlikke elemente (rännakud Ungari ja kohalike vaenlaste pihta) kui ka vasakpoolset retoorikat (väidet üleüldise privatiseerimise mittevajalikkusest).

Mõningad tema vastased on Meciar võrrelnud isegi

VLADIMIR MECIAR — Slovakkia eeldatav uus peaminister. EPA-ETA foto

Vladimir Žirinovskiga. Kindlasti ei saa aga eitada tema jõuliste maneeride võlu rahvahulkadele — endise välisministri Milan Knažko arvates on HZDS üles ehitatud ainult Meciarile, temata ei koguks partei viit protsenti. Valimistulemused on sellele väitele heaks tõestuseks.

Tulevase peaministri autoritaarsusest tuleneva ohu ees hoiatas läinud kolmapäeval valijaid isegi Slovakkia president Michal Kováč, rääkides isikukultuse taasestamisest, juhul kui ekspeaminister Meciar tagasi valitaks.

Veel üheks poliitilist maastikku kujundavaks teguriks riigis peetakse probleemse rahvussuhete. Slovakkias elab tähelepanuväärselt suur hulk ungarlasi, nende mõjust annab tunnistust ka üldvalimistel kogutud 10 protsenti häält. Ometi on aga ette teada, et neid ei soovi ükski poliitiline jõud koalitsioonipartneriks, seega pole eeldusi ka rahvuslikul pinnal hõõguvate tülide lõppemiseks.

Nii või teisiti, pärast märtsikuist umbusaldushääletust peaministri kohalt lahkuma sunnitud Vladimir Meciar on tagasi Slovakkia riigitiiru juures ja uut valitsust moodustamast ei sega teda ka vahetult pärast valimistulemuste selgumist tehtud väike liiklusavarii oma Škodaga.

MAIT OTS

Türgi hoiatab Kreekat territoriaalvete laiendamise eest

ANKARA (Reuter-BNS). Türgi on ähvardanud Kreekale sõja kuulutada, kui Ateena laiendab oma territoriaalvete piire Egeuse meres Türgi territoriaalvete arvel, teatas Türgi välisminister Mumtaz Soysal. Soysali teatel andis ta ähvarduse Kreeka välisministri Karolos Papouliasele edasi möödunud nädalal New Yorgis ÜRO Peaassamblee istungil. "Kreeka välisminister teatas mulle, et Kreekal on õigus oma territoriaalvete piire laiendada 12 miilini. Mina kinnitasin, et meie sõda ei soovi, kuid sellises olukorras oleksime selleks valmis," ütles Soysal Istanbulis antud pressikonverentsil.

Praegu on Kreeka territoriaalvete laius Egeuse meres 6 miili, kuid Ateenal on plaanis laiendada seda 12 miilini. Kuna mitu Kreeka saart on Türgi rannikule üsna lähedal, mõjutaks see oluliselt Türgi territoriaalvete laiust.

Ateena on väitnud, et tal oleks õigus oma territoriaalvete piire laiendada, kuid seni pole teatatud konkreetsetest plaanidest seda teha.

Soysal sai Türgi välisministriks käesoleva aasta juulikuus ja on sellest ajast saadik ajanud Kreeka suhtes silmatorkavalt jätkavat poliitikat.

Jaapani opositsioon keeldub boikotti lõpetamast

TOKYO (Reuter-ETA). Jaapani opositsiooniblokk keeldus eile lõpetamast boikotti ja esitas tingimused, mis valitsuskoalitsioon lükkas tagasi kui solvavad. Opositsiooni peanõudeks oli, et peaminister Tomiichi Murayama kordaks oma möödunud reedesel avalistungil peetud poliitilist kõnet, mida opositsioon boikoteeris lahkavamate tõttu parlamendi alamkoja asespiikri ametikoha pärast. 30 aasta järel keeldus opositsioon esmakordselt kuulama Jaapani peaministri programmkõnet.

Murayama sotsialistide-liberaaldemokraatide koalitsiooni läbirääkimisi pidanud esindajad väitsid, et ei kavatse opositsiooni nõudmistele järele anda.

Välismaa diplomaadid Leedus võivad kanda tulirelva

VILNIUS (ITAR-TASS-ETA). Nüüdsest peale on Leedus töötavatel välisdiplomaatidel lubatud kanda tulirelva. Kaitseks kallaletungide eest, oma eluasme puutumatus ja isikliku vara kaitseks on lubatud neil soetada ja kanda üht pistolist või revolvril kaliibriga mitte üle 9 mm. Sellekohane otsus võeti vastu eelmise nädala lõpul toimunud valitsuse istungil.

Diplomaadid ning teised diplomaatiliste missioonide ja esinduste töötajad võivad relva osta ja seda kanda ainult siis, kui neil on olemas siseministeri kirjalik luba. Sama otsusega on keelatud tulirelvade sissetoomine välismaalt, samuti nende kandmine ja hoidmine. Relv tuleb osta tingimata Leedus.

Leedu ajakirjandus märgib, et viimasel ajal pannakse üha rohkem toime eriti raskeid kuritegusid, mille ohvriks langevad ka välismaiste diplomaatiliste missioonide ja esinduste töötajad. Õiguskorragaorganid ei suuda situatsiooni kontrollida ega Leedu kodanike ja välismaalaste elu ja vara kaitsta. Seepärast oligi valitsus sunnitud niisuguse otsuse vastu võtma.

Žirinovski kuulutas end Põhja-Korea diktaatori innukaks õpilaseks

TOKYO (Reuter-BNS). Vene ultranatsionalistide liider Vladimir Žirinovski koos Venemaa Liberaaldemokraatliku Partei delegatsiooniga saabus eile Põhja-Koreasse ja kohtus sealsete kõrgete ametiisikutega.

Žirinovski teatas, et ta on Põhja-Korea juhtide innukas õpilane sotsialismi ehitamise alal. "Me oleme pikka aega põhjalikult uurinud austatud seltsimeeste Kim Il-sungi ja Kim Jong-ili töid," toonitas ta.

Lennuväljal võttis Vene liberaaldemokraate vastu Korea Tööpartei keskkomitee sekretär Hwang Jang-yop. Žirinovski pidas Tööpartei ametnikega läbirääkimisi "vastastikku huvipakkuvail teemadel," teatavad Põhja-Korea ametlikud infokanaliid. Phjõnjan ei teata, et Vene natsionalistide liider oleks kohtunud endise diktaatori Kim Il-sungi poja Kim Jong-ili-ga, keda peetakse tulevikus kõige tõenäolisemaks Põhja-Korea riigipeaks.

Kommunistide võimultõukamisest möödunud kolme aasta jooksul on Põhja-Korea Venemaa juhtkonda halastamatult kritiseerinud. Seetõttu võib Žirinovski, olles üks Boriss Jeltsini valitsuse peamisi poliitilisi vastaseid, ilmselt leida seal sooja vastuvõtu.

Bangladesh on katkuhirmus: televiisor 10 000 rotisaba eest

DHAKA (AP-BNS). Seoses naaberriigis Indias leviva katkuepidemiaga on Bangladeshis võimud algatanud rottide ja teiste näriliste hävitamise kampaania. Tapetud rottide eest makstava tasu suurust on oluliselt tõstetud ja tänavu võib 10 000 närilise tapmise eest osta värviteleviisori.

Tõendusmaterjaliks tuleb võimudele esitada surmud rottide sabad. Iga saja saba eest makstakse 3,75 dollarit, mis ülimalt madala elatustasemega Bangladeshis pole sugugi väike raha.

Bangladeshis korraldatakse rotitapmise kampaaniaid pidevalt ja alates 1983. aastast hävitatakse riigis keskmiselt miljon rotti aastas, kuna need loomad kujutavad endast suurt ohtu viljajavaru. Tänavu on otsustatud kuu aega kestva rotitapmise suurskampaania ja katkuohu tõttu hävitada vähemalt 2 miljonit närilist, teatas Bangladeshis võimude esindaja.

Kopsukatk levib rottide seljas elavate kirpude kaudu, üks rotipaar aga on aastas võimeline andma kuni 3000 järglast.

Kes peidab Jalta lepet?

27.–28. septembril toimus USA-s kahe suurriigi — Ameerika Ühendriikide ning Venemaa — esindajate kohtumine. Kahtlemata oli kahe nii suure riigi juhtide kohtumine ajalooline ning sellel kokkulepitu avaldab mõju rahvusvahelisele poliitikale. Kohtumise tähtsusele osutab ka tõsiasi, et natuke aega enne Boriss Jeltsini Washingtoni sõitu puhkes skandaal ühe oletatavasti ettevalmistatava kokkuleppe üle.

Suurbritannia ajaleht *The Sunday Times* olevat juba kuulutanud Jeltsini ning Clintoni omavahelisest kokkuleppes, millega Venemaale antakse vabad käed sekkuda naaberriikide poliitikasse. Seda muidugi ÜRO järelevalve all. *The Washington Times* püüdis enne kohtumist tõestada, et eksisteerib kirjalik dokument, kus Ühendriikide Riigidepartemangu ametnikud räägivad sellest, et Ühendriigid ei hakka tegema Venemaale takistusi juhul, kui viimane peab vajalikuks sekkuda sõjaliselt oma naaberriikide siseasjadesse.

Muidugi on Washington lükanud ümber kõik väited niisuguste lepete olemasolust. Kuid paljusid ei ole see rahustanud. Kas tõesti on tagasi tulemas aeg, kus suurriikidel on vaba voli otsustada oma väiksemate naaprite saatuse üle?

Venemaa on kahtlemata suurriik

Igal suurriigil on kahtlemata olemas võimalused oma väiksemate naabrite mõjuta-

Maailma reaktsioon

Maailma üldsus ei ole paljudel juhtudel välja öelnud oma kindlat seisukohta Venemaa käitumisest. Pole väidetud, et Venemaa sõjaline sekkumine on lubamatu. Samas ei ole ka seda heaks kiidetud. Põhjuseks võib olla tõsiasi, et paljud endistes NSV Liidu vabariikides toimunud tülid, millest enamuse on pealegi võrsunud rahvuslikult pinnalt, käivad lääneriikidele üle mõistuse. Lõpuni ei saada aru tülide põhjustest ning üldises informüüras on vastamata jäänud ka küsimus: kes on siis tekinud kakluses süüdi? Kriisipiirkonnad jäävad Euroopa südamest liiga kaugel, keegi ei ole seal valmis oma jõududega sekkuma.

Kas Venemaa võib asuda tegutsema ÜRO mandaadi all?

Nimetatud olukord on põhjustanud venelaste taotluse oma operatsioonidele rahvusvahelise tunnustuse saamiseks. Lääneriikide reaktsioon on ettevaatlik, kuid arvatakse asuvad nad Venemaal siiski siin toetama. Venemaa on ju ainuke, kes on antud situatsioonis nõus sekkuma. Pealegi ei anna otseselt midagi taha, et peatada Venemaa sõjalisi operatsioone. Arvata-

vasti loodetakse koos rahvusvahelise mandaadiga panu venelastele peale ka kohustusi ning sellega kas või natuke enegi kontrollida suurriigi tegevust.

Kas Jalta-2 on olemas?

Eesti Vabariigi suursaadik Ameerika Ühendriikides Toomas Hendrik Ilves on veendunud, et sellist kokkulepet kahe riigi vahel ei eksisteeri. Vaino Väljas, kellel on selja taga küllaltki arvestatav staaž ja seda nimelt NSV Liidu suursaadikuna, arvab oma intervjuus "Päevalehele", et tegemist võib hoopiski olla analüüsiga, kus arutatakse kõiki võimalikke arenguvariante.

Vist on üsna tõenäoline, et mingit otsest kokkulepet Ameerika Ühendriikide ja Venemaa juhtkonna vahel ei ole. Siiski ei anna see põhjust hõiskamiseks. Nagu pidevalt näha ja kuulda võib, on Venemaa asunud üha jõulisemalt ellu viima oma nn. "lähivälismaa poliitikat" endistes NSV Liidu vabariikides. Paljudes piirkondades on seda väga raske takistada.

PAAVO PAAL

Korterite erastamise konarlik tee

Veidi vähem kui kahe kuu pärast jõuab kätte 1. detsember. Sellega saab täis korteri erastamiseks määratud tähtaeg. Ehkki nüüdseks on siin-seal välja käidud seisukoht, et tegemist ei ole mitte korteri erastamise lõpliku tähtajaga, vaid päevaga, mil asjast huvitatud inimene peaks olema esitanud avalduse oma korteri erastamiseks. Paraku ei ole taoline seisukoht leidnud veel seaduses oma kohta. Praegu Riigikogu menetluses olev seaduseelnõu peaks Elamuameti peadirektori VOLLI KALAMI sõnade kohaselt esialgselt vaid suusõnaliselt väljaõeldud seisukoha seadusandlikult kinnistama.

On tehtud ettepanekuid
lükata tähtaeg edasi.

Volli Kalami arvates ei oleks taoline edasilükkamine õige. Meenutada tasuks kas või kollaste kaartidega juhtunut, mil tähtaja mitmekordne edasilükkamine venitas protsessi lõputult pikaks. Fikseeritud tähtaeg tagab vähemalt selle, et inimene langetab otsuse, kas saada korteri omanikuks või jääda edasi üürnikuks.

Tähtaja sisu muutmine tuleneb eelkõige sellest, et põhiliseks takistuseks on saanud notariaalne tõestus. Notareid on vähe ja nad ei suuda suurt hulka avaldusi esitanud inimesi teenindada.

Volli Kalami sõnul on kujunenud välja olukord, et juulis korteri erastamiseks avalduse esitanud inimene võis asjaga lõpule jõuda kõige varem kahe kuu pärast. Kõrge riigiametniku väitel on Riigikogule esitatud eelnõus sees punkt notariaalse tõestuse kaotamise kohta. Ehkki mainitud seisukohale on ka vastuväiteid, on notariaalse tõestuse mahavõtmine hr. Kalami arvates ainuke võimalus protsessi mingil moel kiirendada. Vastasel juhul jääb see venima ning inimeste huvi erastamise vastu langeb.

Paratamatult kerkib aga keelele küsimus: kas peab siis jalgratast iga kord uuesti leiutama? Küllap tahaksid paljud teada, kas notarite arvu puudutavad andmed olid erastamisega tegelevatele ini-

mestele täielikult teadmata?

Nõrgaks tuleb ka lugeda meil iga takistuse ilmnemisel väljaõeldud seisukohta, et me teeme seda või teist esimest korda ning seetõttu tulevad paratamatult sisse vead.

Kollaste kaartide väljaandmise ning registreerimisega seoses seisid inimesed samuti järjekordades ning ehk nad kõik lootsid, et tollastest mõõdalaskmistest õpitakse tuleviku tarvis.

Kogu loo teeb
keerulisemaks

veel üks asjaolu, millega ka allakirjutatu kevadsuvel häta jäi. Vältimaks erastamise lükkumist viimasele minutile, soovis allakirjutatu esitada avaldust korteri erastamiseks juba suve hakul, siis kui järjekorrad olid veel mõõdukad. Paraku takistas avalduse andmist ametniku nõudmine, et enne avalduse esitamist tuleb sõlmida üürilepingu alusel kasutatava eluruumi ostmise kokkulepe. Notari juurde pääsemine võttis aga aega ei rohkem ega vähem kui 1,5 kuud.

Küsimus on, kas erinevates linnaosades kehtisid mingil ajal tõepoolest erinevad nõudmised või pigem ehk ei olnud protsessi algul ametnikud piisavalt informeeritud, mistõttu igauks kippus seadust tõlgendama oma ajupotentsiaalset lähtudes.

Volli Kalami sõnul muutub pärast notariaalse tõestuse nõude kõrvaldamist korteri

• Missugusteks kujunevad need majad ühe, kahe, kümne aasta pärast?

VERNER PUHMI foto

erastamise protsess odavamaks. Asja ei tasuks siiski nii mõista, et notarile planeeritud 1% üldse tasuda ei tule. Kuna suurenevad senise majahaldaja töökohustused, siis tuleks neile lisaks maksta 0,5%, seega kokku 1,5%.

Hirmu, mis on paljusid inimesi sundinud avaldust esitama, tekitab võimalus, et

kui senine üürnik ei erasta oma korterit,

siis teeb seda keegi teine. Keegi ju täpselt ei tea, kas eesmärgiks on iga hinna eest suurem osa kortereid inimestele kaela määrada või siiski tegutseda nii, nagu enamikus tsiviliseeritud maades kohane, et on olemas ka omavalitsusele kuuluvad korterid.

Hr. Kalami sõnade kohaselt näitasid mõni aeg tagasi läbi viidud uurimused, et oma korteri erastamisest on huvitatud ca 60% elanikest. Kas 40% surutakse jõuga tegema midagi sellist, mida nad vaba-

tahtlikult ette ei võtaks? Praegu näivad asjad küll jõumeelele rajatud olevat.

Aganüüd tagasi võimaluse juurde, et keegi teine saab minu korteri omanikuks. Hr. Kalami vastus oli siin otsekohene: "Seaduse järgi on võimalik, et korteri võib erastada keegi teine, kuna seaduse silmis ei ole vahet, kes on omanik." Kui keegi on valinud juba üürniku staatuse, siis peaks temale olema ükskõik, kas omanikuks on omavalitsus või konkreetne isik.

Omanik on omanik.

Paraku olevat hirm saada tänavale heidetuks hr. Kalami arvates põhjendamatu. Juhul kui inimene tasub korteri haldamisega seotud kulud uuele omanikule, on võimalus osutada väljavisatuse kõrge ametniku sõnul välistatud.

Mis saab aga siis, kui omanik vajab korterit ise?

Igal juhul peab üürnik arvestama kodutu seisusega, juhul kui ta ei pea kinni uue

omanikuga sõlmitud lepingust ning jätab kolme kuu jooksul korteri eest tasumata.

Tegelikult kehtib kolme kuu reegel juba praegu ning võimalus tõsta üürivõlglast välja on antud ka praegusele majahaldajale, näiteks kohaliku omavalitsuse esindajale antud linnaosas.

Millegipärast ei soovi praegune majahaldaja aga resoluutselt tegutseda, vaid ilmselt eelistab sokutada majad kiiresti koos võlgnikuga korteriühistute kaela.

Volli Kalami arvates on viide kohtute ülekoormatusele siinkohal puhas spekulatsioon. Nagu ka see, et kogu väljatõstmistoiming on seotud tohutu suurte kuludega.

Tegelikult tuleb asja kohtusse andmisel väljatõstmise puhul maksta 25 krooni. Pole just teab kui suur summa.

Veidi kulukamaks osutub üürivõla sissenõudmine. Siis tuleb tasuda 10% üürivõla maksumusest. Kui aga üür-

võlg on 17 000 nagu ühel juhul ühes Lasnamäe majas, siis on tegemist üsna soliidse summaga.

Loomulikult tekib küsimus,

miks ei ole senine majahaldaja üürivõlgu sisse nõudnud,

vaid võtab nüüd, mil majade haldamisega raskused üha enam ilmnevad, pihitise vahele ka seni veel (kui kaua veel?) korralikult korteri eest tasunud elanikud, lülitades välja või öieti jättes sisse lülitamata sooja vee, nagu see juhtus Lasnamäel.

Kas majahaldaja esindajad üldse käisid võlglaste juures või piirdusid ainult sajastustega massiteabevahendites ning nimekirjade üleskleepimisega majadesse, kus kirjas olid küll majade numbrid, kuid mitte konkreetsete võlgnike nimed.

Suured võlad ei saa tekkida üleöö. Meie ametnikele ei ole veel ikka selgeks saanud see, et alati on inimesi, kes üldisi seadusi ignoreerivad, aga ka neid, kes oma eluga toime ei suuda tulla. Paljusid ametnikke näib meil tihti valdavalt n.-ö. joonlaua kompleks, kus kõiki ühe mõõdupuu järgi hinnatakse.

On juba kõlanud vaiksed ähvardused, et neid maju, kus on mingi protsent võlgnikke, ei hakata ka kütma. Volli Kalami arvates on see paratamatu, sest "lõpmatuseni ei saa võlgu kütta", lisades aga kiiresti, et "majahaldaja peab laua tagant välja tulema ja nõudma võlgnikelt võlasumma tasumist", mitte aga suhtlema temaga läbi postkasti.

Tegelikult olevat Volli Kalami sõnul nii, et kui majahaldaja viskab postkastidesse üüriteatised, siis see, kes ei ole huvitatud üüri tasumisest, ütleb, et ta pole seda kätte saanudki. Ja majahaldaja ei saavat millegagi tõestada, et konkreetne inimene siiski sai teatise kätte.

(Järgneb.)

Vargad viisid võlakirju

30. septembril sai Tallinna Nõmme politseijaoskond teate vargusest, mille sarnast ei ole siiani veel Eestis toime pandud. Nimelt avastasid riikliku aktsiaseltsi "Elamu" töötajad, et nende kontoris Männiku teel on käinud vargad ning viinud sealt kaasa vaid analüütilise arvestusarve nr. 62 ja andmed korterivaldajate üürivõlgade kohta.

Nõmme politseijaoskonna komisar Jaan Valtna ütles "Päevalehele": "Praegu ei ole võimalik veel päris täpselt öelda, milleks saab varastatud dokumente kasutada, aga ei ole kuigivõrd usutav, et avalisel korterivaldajal oleks selliseid dokumente millekski võimalik kasutada. Minu teada peaksid üüride maksed laekuma läbi pankade ning seetõttu ei ole kuigi otstarbekas varastada andmeid üürivõlgnevuste kohta, mida hoiatakse majavaldaja kontoris."

• Korteritaga on muret palju ja aeg-ajalt sekkub asjade käiku ka politsei käsi. Pildiloleva maja ühe korteri elanikud pritsisid politseilinspektorile näkku põlevat bensini, kui neid kohtuotsuse alusel sealt välja tõsta prooviti.

PEETER VÕSA foto

Varastatud paberid ei oma mingit märkimisväärset sisu ja need ei ole tegelikult mitte dokumendid, vaid lihtsalt kirjalikul kujul kogutud ja talletatud informatsioon.

Aktsiaseltsist "Elamu" kinnitati "Päevalehele": "Maja, kus vargus aset leidis, ei kuulu enam meile. Maja õnnestus uuele omanikule müüa ja firmal oli uue omaniku juurde üüritud vaid kontoriruum. Ausalt öeldes ei olegi meil enam maju, kuna oleme need maha müünud. Meile jäid ainult kunagised üürivõlad, mida oleme proovinud uutele omanikele müüa, kuna osade elanike käest ei olegi võimalik võlga tagasi saada. Päris nii ei saa öelda, et see üüriraha oleks maha visatud. Kui meil oleks olnud võimalik võlad uutele omanikele maha müüa, aga me ei saanud kokkuleppele, siis oleks seda informatsiooni saadud kasuta-

da soovimatute allüürnike väljatõstmiseks.

Sisulist väärtust varga jaoks nendel paberitel ei ole, kuna tegu on informatsiooniga, mis oli meil õnneks siiski dubleeritud. Kui vargad oleksid kogu selle informatsiooni ära viinud, siis oleks tulnud segadusi võlgade nõudmisega, aga praegusel juhul mitte. Spekulatsioonid võib siin mitmete versioonidega, aga üks see ole rohkem juba politsei töö."

Jaan Valtna arvas: "Sellist informatsiooni ei ole ju niisama mõtet varastada. Seda, milleks varastatud informatsiooni on võimalik kasutada, peab näitama uurimine. Kas või pärast seda, kui kahtlastena tunduvates firmades on tehtud inventuur. Niikaua kui me seda öelda ei oska, ei ole mõtet spekulatsioonide erinevate versioonide väljapakkumisega."

Nimetatud info oli dubleeritud ning selle varastamisel ei tarvitse olla mingeid olulisi tagajärgi. Antud info kadumist oleksid saanud ära kasutada võlgnikest korterivaldajad, et mitte tasuda oma üüri

maja endisele valdajale. Juhul kui vana võlg endisele omanikule on tasumata, aga uuele majaomanikule tasutakse igakuine üür ning ta pole võlast teadlik, siis ei ole võimalik soovimatut allüürnikku tänavale tõsta.

Juhul kui oleks olnud tegu EEV-le kuuluva majaga, võinuks sellist informatsiooni kasutada isikud, kellel huvi riigikorterite erastamise vastu. Teadupärast ei võimaldata erastada korterit neil, kellel on üürivõlg, ning tulevikus on sellist korterit võimalik erastada sealelavate inimeste nõusolekuta ükskõik kellel.

See ei tähenda muidugi, et ainus tee sellelaadilise informatsiooni saamiseks on vargus. On ju võimalik ka mingil muul moel saavutada kokkulepe võtmepositsioonil olevate isikutega.

Jaan Valtna ütles, et "sõjaväelt saadud korterite ja ka muude korteritega on praegu palju muret ning tihti peale tuleb politseil selliste asjade lahendamise tegeleda".

PEETER VÕSA

"See kõik toimus liiga kiiresti."

28. septembri öösel oli "Estonia" kapteni abi reisisteenistuse alal ANDRES VIHMAR (29), kes päästeti ühelt kummiparvelt 6 tundi pärast laevahukku.

Ta sõitis "Estonial" alates jaanuarist 1993. Ta räägib oma laevast ikka veel olevikus.

Intervjuu "Päevalehele" andis Andres Vihmar eile hommikul.

Kas 27. septembri õhtul tuli "Estoniale" tavaline reisiseltskond?

Mõnikord on noori palju või on suured lastegrupid, aga seekord oli päris palju just vanemaid reisijaid.

A ja B kajuteid müüdi 6., 5. ja 4. dekile. C kajutid olid allpool autodekki.

Millal Te taipasite, et midagi on väga valesti?

Kohe, kui esimese kreeni sisse võttis. Magasin oma kajutis ja lendasin voodist välja. Kõik asjad kukkusid kajutis ühte hunnikusse.

Kui tavaliselt on kreen, siis tuleb laev sellest tagasi. Seekord aga ei tulnud. Järgnes teine tõuge, "Estonia" vajus veel rohkem kaldesse. See on tõsine märk.

Rabasin riided selga ja läksin vaatama, mis lahti. Ronisin aknast välja. Minu kajut on üleval paadidekil. Seal oli juba päris palju inimesi, kõigil päästevestid seljas. Jooksin ahtri poole — vastavalt evakuaatsiooniplaanile teavad kõik meeskonnaliikmed, kus nad õnnetuse puhul olema peavad.

Laev vajus aeglaselt. Olin viimase minutini pardal, s.t kuni laeva vasak parras oli merega juba horisontaalne. Siis võttis laine mind kaasa ja rabas merre.

Mind tõsteti ühte päästeparve, kus oli juba 16 inimest. Meil polnud muud teha kui oodata, et meid päästetaks. Lained olid kõrged, vihmasadade, parve pole sellises olukorras võimalik juhtida. Tuli lihtsalt oodata.

Kaua ootasite?

Umbes kuus tundi. Hommikul kella 7 paiku tõsteti

meid helikopteriga soomlaste "Mariellale". Meie parvelt jäid kõik elama.

Jõudsid kõik reisijad endale päästevestid selga panna?

Nendel, keda mina nägin, olid tõesti peaaegu kõigil päästevestid seljas. Vaid päris viimased, kes üles dekile pääsesid, ei jõudnud ehk šoki mõjul veste selga tõmmata.

Päästevestide kapid on pikki paadidekki. Me avasime need kohe. Kui jooksin võõrist ahtrisse, tegin kõik veel suletud kapid lahti ning tõmbasin osa veste välja, et reisijad neid näeksid.

Paanika oli suur?

Paadidekil enam erilist paanikat ei olnud, hüsteeriat küll. Laevas sees oli tõesti paanika, sest inimesed ei pääsenud enam treppidest üles. Laevadekk oli ju nagu püstloodis ja ega mööda seina enam üles saa minna.

Palju oli poolikult riides, isegi öösärkis või ainult aluspükstes inimesi. Ka meres jäid paljud oma riietist ilma, need tõmbasid lained ära.

Kas dekile jäi palju inimesi?

Päris lõpuks enam ei jäänud. Vähemalt seal, kus mina olin. Enamus hüppas juba varem ära. Me avasime dekil parvi. Inimesed said sinna päris kiult sisse. See kõik toimus nii kiiresti. Liiga kiiresti. 10 kuni 15 minutit, ega kellelgi polnud aega kella vaadata...

Mis toimus samal ajal kaptenisillal?

Võin vaid arvata, mis seal toimus. Kui kreen tuli, kukkusid ka sillal kõik kobarasse kokku. Siis anti mõne aja pä-

• Tänavu 2. veebruaril toimus "Estonial" õppehäire, kus laeva meeskond koos Rootsi päästeteenistustega harjutas tegutsemist pommilahvatusele järgnenud tulekahju kustutamisel, suitsuga täitunud kajutitest reisijate väljatoomisel ning haavatutele esmaabi andmisel.

Autori foto

rast häiret, pärast seda nähti tüürimehi paadidekil.

Ühes ma olen kindel, et kapten läks koos laevaga. Viimasel hetkel andis ta siireeni ja nii laev vajuski...

Mis puutub sellesse, et tulid kustused, siis valgus kadus vaid korra, seejärel pandi käima avariigeneraator, mis andis uuesti voolu. Kui see kustus, jäid põlema avariituled, mis saavad toidet akudest. Täielikku pimedust laeval ei tekkinud.

Väidetakse, et meeskonda ei olnud päästetöödel näha. Õnnetuse ajal oli meist palju del puhkeae ja kui mehed siis välja dekile jooksid, ei olnud suurem osa neist muidugi undis. Igäks tõmbas selga just need riided, mis esimesena ette juhtusid. Nad olid samasugustes erariietes nagu reisijadki.

Meeskond tegi kõik, mis suutis, milleks teda oli treenitud. Kuni viimase hetkeni.

Ülivõimeid ei ole meist kellelgi.

Miks Teie ei haaranud esimest päästevesti, ei hüpanud esimesse päästeparve ega püüdnud uppuvast laevast kaugemale pääseda?

Kui oled kõik need treeningud ja kogu selle trilli läbi teinud, jääb see sul tahes tahtmata verre. Sa teed seda, mida sulle on õpetatud sellises olukorras tegema. On loomulik, et püüad rohkem aidata reisijaid, kui mõtled ainult iseenda päästmisele.

Laevasisesed väiksemad õppused toimusid "Estonial" kord nädalas. Kas harjutati tegutsemist tulekahju, "paadihäire" või "mees üle parda" puhul. Kord poolaastas olid suured treeningud Rootsi päästeteenistuste osavõtul. Viimane taoline toimus 2. veebruaril, kui imiteeriti pommi otsimist, suure tulekahju kustutamist ning Root-

si päästehelikopterite vastuvõtmist "Estonia" ahtridekil. Nagu ma tean, jäidi meie tegutsemisega rahule.

Mida tähendab "paadihäire"?

Päästepaadid — ja vahendid pannakse valmis, et pärast sellise käsu andmist jätta laev maha.

Kas 28. septembri öösel oli võimalik päästepaate vette lasta?

Ainult päris alguses ja paremast pardast. Teisel pool oli niisuguse kreeniga see võimatu. Inimesed rippusid parda küljes, paadid oleksid nad tapnud. See oli ka tehniliselt võimatu.

Tuli kellelegi üldse kunagi pähe mõte, et "Estonia" võib nii lühikese ajaga põhja minna?

Ei tulnud. Keegi ei osanud arvata, et see võib nii kiiresti juhtuda. Ka mina lootsin viimse hetkeni, et laev ei lähe

siiski põhja. Kõik toimus nii kiiresti.

Oskate arvata õnnetuse põhjust?

Ma ei oska praegu seletada. Midagi normaalset ei saa see olla. Esialgu ei taha midagi öelda. Kui uurimistulemused on teada, siis vaatan, kas minu oletus on õige või ei.

Millest tekkis segadus reisijate nimekirjadega ja reisijate täpse arvuga?

Sadamast öeldi, et pardal on 769 reisijat. (Tegelikult oli neid ligi 50 inimest rohkem, toim.) Mis puutub nimesse, siis kui üks inimene broneerib endale kolm kohta ja ei soovi, et tema kaaslased nimekirja kantakse, neid sinna ei panda. Grupi nimekirjad jäid laeva, kuna need oleks tulnud Stockholmis esitada Rootsi passipolitseile.

Järelikult peaks reisijate registreerimise muutma karmimaks?

Ka praegu peaks iga reisija täitma nn. pardakaardi, aga ma ei oska öelda, kui paljud seda teevad. Kui kõik seda täidaksid, poleks mingit probleemi, kuna ühed koopiad jäävad terminaali. Kuna niisugune süsteem ei toimunud, tuleb see kord tõepoolest karmimaks muuta.

Mida "Estonia" meeskonna pääsenud liikmed edasi teevad?

Osa teenindavast personalist olevat teatanud, et nad soovivad töötada kaldal. Eks see ole igatüüpi sisetunde küsimus. Päris paljud pääsenud meremehed sõidavad edasi.

Aga Teie ise?

Jään merele.

Hakkate sõitma "Vironiaga"?

See ei ole praegu veel selge. Kuskil ikka, ma loodan.

Küsis

TOOMAS SILDAM

"Estonial" puudus põhjamineamise hetkel vööriosa

TALLINN (PL/BNS). Reisipraami "Estonia" hukkumise põhjusi uuriv rahvusvaheline komisjon jõudis juba möödunud reedel esialgsele järeldusele, et katastroofi põhjustas vööris asuvatest laevaluukidest sisse tunginud vesi.

Komisjoni esimees, Eesti teede- ja sideminister Andi Meister ütles Tallinnas toimunud pressikonverentsil, et põhjalikult on vaja uurida "Estonia" visiiri (ülelõhestatavat ninaosa) ja kui võimalik, see vee peale tõsta. "Kui vesi kusaigilt laeva tungida sai, siis vaid aparelli (autodeki luuk, toim.) kaudu, kuid enne seda pidi olema ära tulnud visiir," kinnitas Meister.

Samal ajal ei välistata 100%-liselt ka terroriakti võimalust, mille kohaselt pomm võis olla paigutatud visiiri ja aparelli vahelisse tühimikku ning mille plahvatus oleks "tõuganud" visiiri välja- ja aparelli sissepoole, pärast mida tulvaski autodekile vesi.

"Estline" juhatuse liige, laevafirma "Nordström & Thulin" tehnikadirektor Sten-Crister Forsberg ütles eilsel pressikonverentsil, et ta ei oska nimetada jõudu, mida tuleks rakendada laeva ninaosa äramurdmiseks. Ta ei uskunud, et selle põhjuseks võiks olla mingi laevasisene jõud.

RAS-i "Eesti Merelaevandus" ja "Estline'i" esindajad keeldusid esitamast oma-

poolseid versioone 28. septembri öösel Läänemerele toimunud katastroofi põhjuste kohta ja palusid oodata rahvusvahelise uurimiskomisjoni ettekannet.

"Estonia" endine tüürimees Roland Lemendik selgitas eilsel pressikonverentsil kannatlikult, et laeva vööri aparelli ja visiiri sulgemist kontrolliti elektrooniliselt. Tegu oli mitmeastmelise protsessiga, kus iga laevaluu-

gi sulgemisest ja avanemisest andis märku signaallamp kaptenisillal. Samuti kontrollis meeskond piinliku hoolega "Estonia" autodekil laadungi kinnitust, mis kutsus tihti esile rootslaste muige.

Eilsel pressikonverentsil sattus ajakirjanike huviorbiiti laevaluukust eluga pääsenud 3. masinist Margus Treu.

"Kell 1 nägin läbi monitori vanemadrust, kes oli kontrollikäigul autodekil. Mõni minut enne veerand kahte kuulsin kahte-kolme tugevat lööki vastu laeva," rääkis Margus Treu.

"Mu kõrv on masina kuulamisest treenitud, seepärast arvasin, et laine selliselt vastu laevakeret ei löö, ka väga tugeva laine korral mitte. Tundsin huvi, kas ehk mõni auto pole liikuma hakanud. Seepärast vahetasin monitoril pilti. Kaamera oli suunatud vööriaparellile. Nägin, et sealt tulvas vett.

Selleks ajaks oli kreen laeva paremasse poorti. Vanemtüürimees küsis mult, kas on võimalik muuta kreeni. Püü-

sin pumbata mereveet vastas-pardasse, kuid see ei aidanud. Sillalt küsiti, kas oleks võimalik pumbata mageveet üle poordi, et laeva tasakaalu viia. See polnud võimalik."

Treu lükkas ümber teated, nagu oleksid laeva masinad juba hulk aega enne õnnetust seiskunud ja elekter ära läinud.

"Estonial" on 4 peamasinat ja 2 abimasinat. Abimasinad toodavad elektrienergiat.

"Jutt, et masinad laevas seiskusid, kuna nad olid vee all, ei vasta tõele. Masinaruumis olid sulgunud vee-kindlad seinad ja masinaruum jäi lõpuni kuivaks. Kui kreen suurenes langes õli-rõhk ning vasaku poordi masinad peatusid automaatselt. Püüdsin vasakpoordi masinaid käivitada kell 1.25. See ei õnnestunud. Parempoordi masinad esialgu töötasid, kuid siis seiskusid needki. Kuid abimasinad töötasid edasi," rääkis Treu.

"Selleks ajaks anti kaptenisillalt paadihäire. Kell pool kaks saatsin masinaruumist

ära vahimotoristi ja süsteemimehaaniku, kes polnud seal enam vajalikud. Kui lülitasid välja abimasinad, hakkas automaatselt tööle tagavarasüsteem. Laev ei läinud pimedaks, lihtsalt põles vähem lampe.

Teatasin silda, et masinad on seiskunud. Laeva kreen oli selleks ajaks ligi 90 kraadi. Siirdusin 8. tekile. Üleval nägin, et laeva avariidiiselmootor töötab ja toodab elektrienergiat.

Nägin, et väljas on väga vähe inimesi ja arvasin seetõttu, et suurem osa reisijatest on juba laevalt lahkunud. Kreen suurenes üha. Välja lülitas ka avariidiiselmootor, misjärel lülitas valgustus ümber akutoitele.

Siirdusin laeva ahtrisse, kus asuvad päästeparved. Olin päästevestita, kui tugev laine mu üle poordi viskas.

Kui kaua ma meres ujusin, ei tea. Jõudsin ühe päästepaadini, kus oli ees inimesi. Seal nägin vee alla vajuvat laeva, millel oli visiir eest ära. Kolm ja pool tundi olin

paadis, kuni meid päästis Rootsi õhujõudude helikopter," meenutas Margus Treu.

"Estonia" endine kapten Rein Erlach kinnitas eilsel pressikonverentsil, et "laev oli komplekteeritud parimate Eesti meremeestega ning meeskond polnud halvem kui ühegi Soome või mõne teise lipu all seilava laeva oma".

"Estline" asepresident, rootslane Anders Berg ütles, et tunneb häbi Rootsi ametiühingute avalduste pärast, kus seatakse kahtluse alla Eesti meeskonna kvaliteet. Sten-Crister Forsberg ütles, et "Estonia" oli "hästi ehitatud, hästi hooldatud ja hea meeskonnaga laev", mille turvameetmed olid "hästi planeeritud, dokumenteeritud ja treenitud".

Hukkunud "Estonia" meeskonna halvustamist nimetas RAS "Eesti Merelaevandus" peadirektor Toivo Ninnas võitluseks "töökohade pärast, mille käigus Rootsi ametiühingud kasutasid ebaausaid võtteid."

Ignalina tuumaelektrijaama investeeritakse 33 miljonit eküüd

VILNIUS (BNS). Tänavu sõlmib Ignalina tuumaelektrijaam läänefirmadega 18 lepingut, mille järgi ostetakse teenindamise inspeksiooniks vajalikke seadmeid, arvutisüsteeme maavärina fikseerimiseks ja muud jaama julgeoleku tagamiseks.

Sellel eesmärgil eraldas Euroopa Rekonstruktsiooni- ja Arengupank 33 miljonit eküüd. Kahe miljoni eküü väärtuses on sõlmitud lepingud Suurbritannia, Saksa, USA ja Itaalia firmadega.

Saksamaa vähendab oma osa Lufthansas

FRANKFURT (DPA-ETA). Alates reedest ei ole Saksa riik enam Deutsche Lufthansa AG peamine aktsionär. Viimase 9 päeva jooksul müüs valitsus 1,1 miljonit talle kuulunud Lufthansa aktsiat, vähendades oma osa firmas 52 protsendilt 38,3 protsendini. Saksamaa rahandusministri Theo Waigeli sõnul soovib valitsus müüa kõik oma Lufthansa aktsiad. Dresdneri pank ütles, et Lufthansa plaanib oma likviidsuse lisamiseks emiteerida 1,3 miljardi Saksa marga eest uusi aktsiaid. Valitsus neid omandada ei plaani. Lufthansa tootis viimasel kolmel aastal kahjumit, kuid selle aasta esimesel poolel saadi 105 miljonit Saksa marka kasumit. Mullu oli Lufthansa kahjum 11 miljonit Saksa marka ja 1992. aastal 391 miljonit marka. Kahjumi vähendamises on oluline osa töötajate arvu kärpimisel 400 inimese võrra.

Electrolux Leedus konkurents ei tunne

VILNIUS (BNS). Firma Electrolux esindaja Leedus — Electrolux Lithuania Ltd. loodab tuleval aastal oma käivet kahekordistada. Firma direktori Vaidotas Variaviciuse hinnanguil moodustab tänavune aastakäive umbes 800 000 USA dollarit, tuleval aastal aga eeldatavasti 1 600 000 dollarit. Möödunud aastal oli firma käive 400 000 dollarit.

Firmajuhi sõnul on Leedus suurim nõudlus pesumasinate ja elektripliitide järele. Reklaami peale kulutatakse umbes 10% aastakäibest. Sel aastal kulutati reklaamile juba 120 000 dollarit. 70% sellest läks kirjutavas pressis avaldatud reklaamile, ülejäänud televisioonile.

Electrolux peab oma suurimateks konkurentideks kohalikke ja Vene tootjaid. Ükski Lääne firma pole veel ilmutanud initsiatiivi tulla Leedu turule, seepärast firma tõelist konkurentsi ei tunne. Electroluxil on Vilniuses vaid üks kauplus, mitmed kliendid ostavad toodangut hulgi ning müüvad seda oma kauplustes.

BILL GATES — rikkaim ameeriklane

WASHINGTON (Reuter-ETA). USA arvutifirma Microsoft omanik ja juht Bill Gates tunnistati sel aastal USA kõige rikkamaks inimeseks möödudes investor Warren Buffetist.

USA 400 rikkaima kodaniku nimekirja avaldas ajakiri Forbes Magazine.

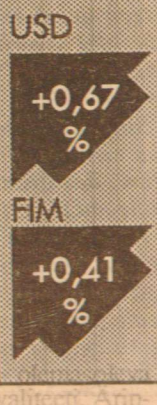
Kommertspankade mittekonverteeritava valuuta ostu- ja müügikursid 3. oktoobril 1994

	1EEK=EUR		LTL		LVL	
	MÜÜK	OST	OST	MÜÜK	OST	MÜÜK
ÕÜ EESTI BÖRS (ülekannet)	213,00	218,50	-	-	-	-
(sularaha)	210,00	240,00	-	-	-	-
HANSAPANK (ülekannet)	-	-	3,09	3,13	22,67	23,01
KREDIITIPANK (sularaha)	200,00	250,00	2,60	3,15	22,00	23,10
FOREKSPANK (ülekannet)	199,09	218,83	3,09	3,14	22,90	23,34
EVEA PANK (sularaha)	205,00	250,00	-	-	-	-
ARENGUPANK (sularaha)	200,00	240,00	-	-	22,30	22,90
RAHVAPANK (sularaha)	-	-	-	-	22,00	22,99
ERA-PANK (sularaha)	-	-	-	-	22,21	23,12
(ülekannet)	-	-	3,08	3,15	22,44	23,35
EMP (Postimajas)	200,00	230,00	2,65	3,20	22,00	23,20
OU SAFRAN	200,00	240,00	-	-	-	-
AS ORTIKON	200,00	250,00	2,60	3,18	21,50	23,19
NOWE PANK (ülekannet)	213,35	217,17	-	-	-	-

BNS

Eesti krooni kurss välisvaluuta suhtes 3. oktoobril 1994

RIIK	RAHAÜHIK	TÄHIS	KURSS	MUUTUSE %
Austraalia	dollar	AUD	9,24720	+0,96
Austria	šilling	ATS	1,13632	+0,03
Belgia	frank	BEF	0,38904	+0,10
Hispaania	peseeta	ESP	0,09666	+0,20
Holland	kulden	NGL	7,14080	+0,06
Iirimaa	nael	IEP	19,40640	+0,35
Itaalia	liir	ITL	0,00794	-0,08
Jaapan	jeen	JPY	0,12496	-0,49
Kanada	dollar	CAD	9,25360	+0,53
Norra	kroon	NOK	1,82864	+0,14
Prantsusmaa	frank	FRF	2,34488	+0,08
Rootsi	kroon	SEK	1,66000	+0,55
Saksamaa	mark	DEM	8,00000	0,00
Sveits	frank	CHF	9,63440	+0,13
Soome	mark	FIM	2,55144	+0,41
Inglismaa	nael	GBP	19,63440	+0,44
Taani	kroon	DKK	20,40000	+0,16
USA	dollar	USD	12,46240	+0,67
ECU	eküü	XEU	15,31120	+0,17

Eesti suurim ehitusfirma tähistas oma juubelit

AS EMV tähistas reedel oma 45. aastast sünnipäeva. Tegemist on Eesti suurima ehitusfirmaga mille netokäive oli mullu 110,9 miljonit krooni ja brutokasum 9,9 miljonit krooni.

Firma alustas oma tegevust põllumajandust toetava riikliku ettevõtte. 72. aastal liitus EMV kooperatiivsel alusel töötava EKE süsteemiga. Alates 1991. aastast tegutseb EMV eraaktsiaseltsina, mille asutajateks olid ettevõtte töötajad.

AS EMV juhatuse esimehe Jaan Koorti väitel oli siiani firma põhieesmärgiks ellujäämine ja ümberstruktureerimine. 1994. aastat peetakse kiire arengu aastaks.

AS EMV peadirektori Enn Vaheri sõnul oli nende firma

1993. aasta alguseks jõudnud viia oma tootmisüksused omaette bilanssi. "Kuigi möödunud aasta algusperioodil valitsesid keerulised majanduslikud tingimused ja ehitusturu vähenemine, suutis EMV oma tootmist pide-

valt kasvatada. Sellel perioodil saavutati stabiilne rahavoog ning kahekordistati tootmisvõimsust ja suurendati enda osatähtsust ehituse peatöövõtjana," rääkis Vaher. EMV ehitusjaoskondadest on saamas firma tütar-ettevõtteid. Vaheri sõnul on EMV stabiilselt töötav ning tänu tehtud muudatustele operatiivselt ja paindlikult juhitav ettevõtte.

Momendil on EMV tegevusaladeks ehituse pea- ja alltöövõtt, sanitaartechnilised- ja viimistlustööd, samuti mitmed ehituslikud eritööd. Lisaks ehitusele tegeletakse

ka tööstusliku tootmisega: betoonitooted ja betoonisegud, metallkonstruktsioonid, laudsepatooted ja puidu impregneerimine. Pakutakse ehitusmehhanismide ja autotransporditeenuseid. Uueks tegevusalaks on ehitusmaterjalide jae- ja hulgimüük. Vaheri sõnul näevad nad oma tulevikku põhiliselt ehituse peatöövõtjana.

Möödunud aastal olid EMV suuremateks projektideks Tallinna heitvete puhastusseadmete I järk, Kloostri Toidutare Pirital ja Stockmanni kaubamaja hotellis "Viru". Käimasolevatest objektidest suurim on Nissani teeninduskeskuse ehitamine.

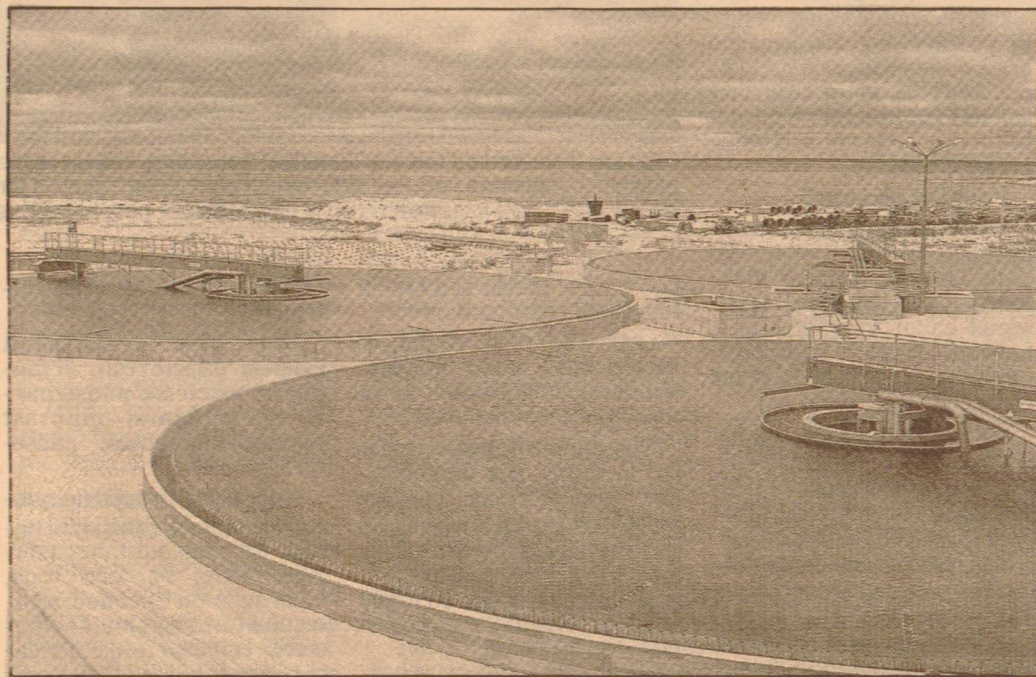
1993. aastal oli EMV peamiseks tegevusalaks ehitustöö, mille käive oli 67,4 miljonit krooni. Võrreldes 92. aastaga kasvas ehituse käive 3,2 ja kasum 6,2 korda. Kogu EMV kasum kasvas eelmise aastaga võrreldes 2,15 korda.

Seisuga 1. jaanuar 1994 oli AS EMV aktsionäride arv 350 ja aktsiakapital 5 048 000 krooni. Momendil annab firma tööd 814 inimesele.

EMV kapitali struktuuri iseloomustas 1993. aastal võrkapitali osatähtsuse tunduvalt vähenemine, moodustades 1. jaanuari seisuga 37%. Omakapital on firma tegutsemisperioodi jooksul kasvanud 73 korda.

Enn Vaheri sõnul tahetakse firma netokäive aastalõpuks viia 200 miljoni kroonini.

RAIVO MURDE

Möödunud aastal valmis AS EMV ehitatud Tallinna heitvete puhastusseadmete I järk.

Algas Sotsiaalpanka ja Arengupanga liitumine

TALLINN (BNS). Vastavalt Eesti Panga poolt heaks kiidetud Eesti Sotsiaalpanka ja Arengupanga liitumiskavale on alates esmaspäevast, 3. oktoobrist ühendatud nimetatud pankade Narva filiaalid. Sellest teatas Sotsiaalpanka juhatuse esimehe kohusetäitja URMAS SOMELAR.

Mõlema filiaali kliente teenindatakse nüüdsest endise Arengupanga filiaali ruumides, kuid Eesti Sotsiaalpanka nime all. Endistes Sotsiaalpanka Narva filiaali ruumides kliente ei teenindata, mistõttu palub Sotsiaalpanka juhatus klientidelt võimalike ebamugavuste tekitamise pärast vabandust.

Uue filiaali direktori kohusetäitjaks kinnitati seni Arengupanga filiaali juhitanud Anatoli Arhipov. Sotsiaalpanka Narva filiaali endine direktor Alla Fortkina jätkab tööd rahandusdirektori-na. Ka vastse filiaali tellerid peaksid klientidele tuttavad olema, kuna personal moodustati mõlema filiaali töötajatest.

Arengupanga Narva filiaal moodustati tänavu veebruaris, mil osteti pankrotistunud kommerts-aktsiapanga Narva Pank varad. Narva Pank oli müüginomendil 1500 võ-

Sotsiaalpanka juhatuse esimehe kohusetäitja sõnul jätkab ühendatav pank Eesti Sotsiaalpanka nime all.

lausaldajat, kelle nõue ulatus 38 miljoni kroonini.

Eesti Sotsiaalpanka ja Arengupanga liitumiskavale näeb ette nende kõigi struktuuride järkjärgulist ühendamist, kusjuures järgmise sammuna liituvad Eesti Sotsiaalpanka Edela ja Arengupanga Sindi filiaalid. Plaanis on Sindi filiaali üleviimine ja klientide

teenindamise jätkamine Pärnus Sotsiaalpanka Edela filiaalis.

Ka Arengupanga ülejäänud filiaalide ja keskstruktuuri ühendamine Eesti Sotsiaalpankaga algab lähiajal. Arengupanga allüksuste iseseisvaid arvelduskontosid Eesti Pangas ei suleta, vaid suunatakse ümber Sotsiaalpan-

LEMBIT MICHELSONI (ETA) foto

ga ühisele arvelduskontole. Esialgu jätkab ühendatav pank Eesti Sotsiaalpanka nime all. Kõik endised Arengupanga kliendid võiksid ümber orienteeruda Eesti Sotsiaalpanka rekvisiitidele, kuid liitumiskavale näeb ette vähemalt aastavahetuseks ka nime muutuse, teatas Somelar.

Septembrikuu majandusbaromeetrid

TALLINN (PL). Hiljuti avaldas Eesti Konjunktuuriinstituut (EKI) uued majandusbaromeetrid. Samuti avaldati EKI toidukorvi maksumus juulis-septembris.

Tööstusbaromeeter

koostati Eesti Statistikaameti tellimisel ja III kvartali ankeetidele vastas 158 tööstus- ja tööstuse ettevõtet.

Nõudluse kasvust oma toodangule võrreldes eelmise kvartaliga teatas 28% ankeetküsitlusele vastanud ettevõtetest, endisel tasemel püsimisest 49 ja vähenemisest 23%.

Tööstuses tervikuna on eksportnõudluse kasv võrreldes eelmise kvartaliga olnud negatiivne. Eelkõige on see tingitud suurt kaalu omava toiduainetööstuse turuprobleemidest Idas. Probleemid on tingitud Venemaa poolt kehtestatud impordimaksudest.

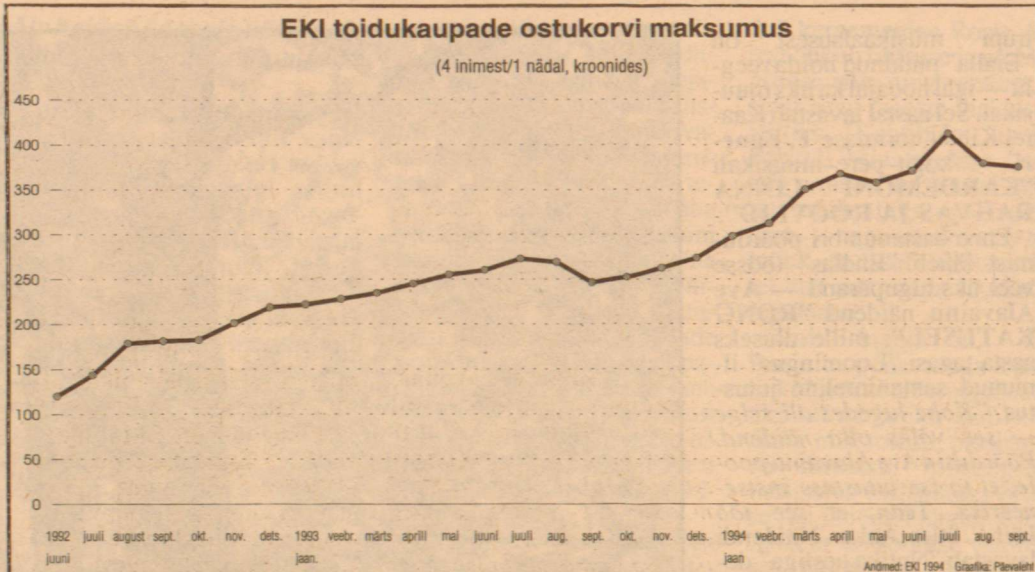
Toodangu mahu suurenemisest teatas vaid 28% ettevõtetest, samale tasemele oli toodang jäänud 40% ja langenud 32% ettevõtetest. Enim on toodangu maht vähenenud puidu- ja mööblitööstuses — 38%.

Tootmist takistavate tegurite seas on nõudluse vähesuse järel teisel kohal krediidi ja käibevahendite suurus. Antud probleemist tulenevalt teatas veerand küsitluse ettevõtetest liiga väikestest toorainevarudest. Selles osas oli taas kõige kehvas olukorras puidu- ja mööblitööstus.

Kui veel suve algul lubas 84% ettevõtetest müügihinnaid mitte tõsta, siis nüüd on selliseid ettevõtteid vaid 45%.

Ehitusbaromeeter

on koostatud 34 ehitusettevõtte vaatluste põhjal.

Ehitusbaromeeter näitas septembris tõusu kõigi indikaatorite osas. EKI arvates on tegemist püsivama tendentsiga — ettevõtete investimisaktiivsuse tõusuga, mis tuleneb riigi majanduslikust arengust.

Üle poole ehitusettevõtetest teatas tellimuste suurenemisest. Ehitustööde maht oli III kvartalis suurenenud ligi 2/3 ettevõtetest. Toodangu vähenemisest teatas vaid 10% firmasid.

Finantsolukord oli paranenud 50%, jäänud samaks 43% ja halvenenud 7% ettevõtetest. Ehitustööde mahtu takistavatest teguritest on esikohale tõusnud kvalifitseeritud tööjõu puudus ja konkurents oma tegevussektoris. Tähtsust on kaotamas tegur "ebapiisav nõudlus".

Firmad teatavad peaaegu üksmeelselt, et ehitustööde hinnad IV kvartalis on kõrgemad kui praegu.

Kolmanda baromeetrina on EKI välja toonud kaubandusbaromeetri.

Septembrikuu vaatlustes osales 45 kauplust Eesti erine-

vatest maakondadest, sealhulgas 33 tööstus- ja 12 toidukauplust.

Kolmas kvartal oli enamik kaupluste edukas. Ärikonjunktuuri hindas heaks või rahuldavaks 90% kauplusi. Konkurentsi teravnemisest oma tegevuspiirkonnas ja -alas teatas 45% kauplusi.

Vaatlused näitavad, et paljud kauplused suhtuvad ettevaatlikult varude suurendamisse ja sortimendi laiendamisse, kuigi kaupade eest tasutakse hankijale üldreeglinasest nendest müümist.

2/3 kauplusi informeerib, et III kvartalis tõusid neil müügihinnad. 1/3 kauplusi, valdavalt tööstuskaupade poed, teatas müügihindade püsimisest II kvartali tasemel.

Äritegevuse arengut takistasid endiselt kõige enam elanikkonna madal ostujõud, seda märkis 58% vastanutest, kasvav konkurents (38%) ja kõrged pangalaenu protsendid (33%). Suuremat tähtsust on omandamas ka müügihindade vähesus (33%) ja hulgi-firmadepoolne kaubapakumine — ebarahuldav sortiment ja kvaliteet.

EKI toidukorvi maksumus juulis-septembris

III kvartalile on iseloomulik toiduostukulude vähenemine aiasaaduste odavnemise tulemusena. See ületab ja kaotab samal ajal kallinema hakavate loomakasvatussaaduste maksumuse suurenemise.

EKI 4-liikmelise pere püsiva kaaluga nädalatoidukorvi maksis Tallinna kauplustes juulis 412,21, augustis 379,17 ja septembris 375,32 krooni.

Lihasaadused kallinesid pere nädala toidukorvis juulist septembrini 7,89 krooni. Septembris suurenesid peredel ka pagaritoodete ja maiustuste ostukulud. Samuti kasvasid septembris piimasaaduste ostukulud.

Vähenesid näiteks kartuli, juurvilja, puuvilja, munade ja kala ostukulud.

Oktoobris EKI toidukorvi eeldatavasti kallineb. Kuu jooksul toimuvad hinnatõusud ei tohiks aga olla väga kõrged ning pere toidukorvi maksumus peaks suurenema vähe.

Eestis on sularaha tähtsus erakordselt suur

TALLINN (BNS). Baasraha (emiteeritud sularaha ja Eesti Panga jooksvad kohustused) struktuuris on pärast rahareformi sularaha osatähtsus suurenenud 68 protsendilt 88 protsendini.

Eesti Panga teabelehe kohaselt on see väga kõrge näitaja. Emiteeritud sularaha suhe sisemajanduse kogutoodangusse on Eestis üle 10%, mis on ligi kaks korda suurem kui enamikus arenenud riikides ja ligi seitse korda suurem kui meie põhjanaabritel Soomes, kus sularahata arveldused on eriti laialt levinud.

Sularaha suure osatähtsusega on kaasnenu ka spetsiifilised jooned sularahamassi väärtuselises struktuuris. Suure nimiväärtusega (500 krooni ja 100 krooni) sedelite osatähtsus on sularahamassis ligi 90%. Normaalingimustes peaks olema suurim osatähtsus keskmise nimiväärtusega sedelitel, sest neid kasutatakse sularahas sooritatavateks makseteks kõige rohkem.

Eestis valitseva omapärase olukorra põhjusteks peab Eesti Panga nõukogu liige professor Raimund Hagelberg teatud usaldamatust pankade vastu, püüdu maksudest kõrvale hoida, varimajanduse mõju ning sellest tulenevat arvlemist sularahas, deposiitidelt makstavast madalast reaaltressist tingitud vähest huvi raha hoistumise vastu pankades, nüüdisaegsete arveldusvormide tagasihoidlikku arengut ja muid asjaolusid.

Sularaha suur osatähtsus genereerib omakorda hulga tõsiseid probleeme. Pidurdub pangahoiuste ja seega ka laenuressursside kasv.

McDonald's tungib Balti turule

VARSSAVI (BNS). USA kontse m McDonald's investeerib üle 4,5 miljoni dollari Eestis ja Lätis avatavatesse kiirtoitlustusrestoranidesse. Tuleva aasta lõpuks peaks McDonald' sil olema Eestis ja Lätis vähemalt neli restorani.

McDonald' si Kesk-Euroopa osakonna juhid tegid oma plaanid teatavaks Varssavis kokku kutsutud Baltimaade ajakirjanikele.

McDonald' si Kesk-Euroopa täitevdirektori Andreas Hackeri sõnul avatakse esimene McDonald' si restoran Balti riikides tänava detsembri alguses Riias. 160-kohalise restorani investeerib kontsern ligi 2,5 miljonit dollarit. Sobivat hoonet rekonstrueerib praegu Soome firma Teras Beton.

McDonald' s pakub praegu Varssavis väljaõpet seitsmele inimesele, kes hakkavad määndzeridena tööle Riia restoranis.

Kontserni Balti projektide eest vastutav Waldemar Nuval ütles, et firmaröög "Big Mac" hakkab Riia restoranis maksma 0,95-1,2 latti (21-26 krooni), friikartul 0,2-0,35 latti (4,5-7,5 krooni), klaas Coca-Colat 0,3 latti (6,5 krooni).

Tallinna rajatavasse ligi 150-kohalisse toitlustusasutusse investeerib kontsern ligi 2 miljonit dollarit.

McDonald' si Kesk-Euroopa osakonna turustusedirektori Branimir Lalici sõnul hakatakse Riia restoranis pakkuma ka Balti riikidest pärit toiduaineid. Friikartulit toodetakse Läti linnas Adažis, Coca-Colat Eestis ja Lätis, liha ostetakse Eesti ja Läti talunikelt, samuti Rakvere lihakombinaadist ning töödeldakse Poolas. Teised kaubad tuuakse Poolast, Venemaalt ja Saksamaalt.

Tuleva aasta jooksul kavatakse Lätis avada veel kaks kiirtoitlustusrestorani. Eestis valmib esimene McDonald' si restoran umbes aprillis. Ameeriklased on juba alustanud eestlastest määndzeride ettevalmistamist ja kaadri värbamist. Kavade kohaselt hakatakse Tallinna ja Riia restoranis teenindama umbes 4500 külastajat päevas.

Ha... &... id alustasid aktsiate määkimist

TALLINN (BNS). 3. oktoobril algas kõigis Hansapanga kontorites Hansapanga teise aktsiate emissiooni aktsiate märkimine, ütles AS Hansa Investeringute tegevdirektor Auli Kumpulainen.

Aktsiaid on ostuks võimalik märkida kaks nädalat.

Hansapanga aktsiate teise emissiooni käigus tuleb müüki 26 661 aktsiat. Aktsiate nominaalväärtus on 100 krooni, müügihind 670 krooni.

Emissiooni tulemusena peaks Hansapanga omakapital kasvama 210 miljoni kroonini.

Emissiooniprojekti kohaselt lastakse aktsiad müüki nii Eestis kui ka väljaspool Eestit. Minimaalpiiranguid aktsiate müügil pole.

Esimene Hansapanga aktsiate emissiooniga lasti müüki 150 000 aktsiat, mille tulemusel suurenes Hansapanga aktsiakapital 15 miljoni krooni ning omakapital 97,5 miljoni krooni võrra.

Räägiti maaelu arendamiseks kavandatavast laenust

TALLINN (BNS). Peaminister Mart Laar kohtus eile Toompeal Maailmapanga esinduse delegatsiooniga. Kohtumisest võtsid osa Maailmapanga ametlik esindaja Baltimaades Lars Jeurling, põllumajanduse laenu ettevalmistamise töörühma juht Brian Berman ning Eesti esindaja Hillar Lauri.

Valitsuse pressiteenistuse teatel oli Toompeal kõne all kavandatav 200-300 miljoni krooni suurune laenu maaelu arendamiseks. Laenu eesmärk on tagada Eesti maaelu arendatud projektide korralik nõustamine ja vastavalt projekti edukusele kas krediteerimine või garanteerimine. Samuti abi nende projektide teostamiseks vajalike loomise ja turu leidmise näol. Tegemist on laenu, mis ei lähe otse põllumajandusse, vaid ka maal oleva ettevõtluse infrastruktuuri arendamisse.

Peaminister Mart Laari tänati töhuga ja konstruktiivse koostöö eest Maailmapanga ja Eesti valitsuse vahel ning ka nende reformide eest, mida valitsus on läbi viinud.

Täna avab oma ukseid "Maksimarket"

TALLINN (PL). Täna kell 13 avab ETK Tallinnas Tihniku tänaval "Maksimarket", mis on teadaolevalt Eesti suurim selvehall. Uue kaupluse suure müügisala pindala ulatub 3200 ruutmeetrini. Supermarketis müüakse toidukaupu, rõivaid, jalatseid, köögitehnikat, kodukeemiat jt. kaupu.

Marketi ees ja kõrval asub tasuta autoparkla, kus on esialgu ruumi 300 autole. Kesklinnast või Mustamäelt tulnutele on kauplus ETK teatel kergesti ligipääsetav ka "Maksimarket Ekspressiga". Kliendid pääsevad kaubakärukega otse autode juurde.

"Kõrval asuvasse 1200-ruutmeetrisse ehitisse on edaspidi kavas teha raua- ja tööriistade market ning lähedal olevasse angaari mööblipood," ütles BNS-ile AS-i ETK Maksimarket tegevdirektor Riinalt Hanson. Tema sõnul peaksid marketis koha leidma ka mitmesugused pisitee-

nuseid (võtmete valmistamine, kellaparandus jne.) pakkuvad firmad. "Püüdlime selle poole, et marketis saaks sooritada kommunaalmakseid," sõnas Hanson. "Marketi eesotsa tulevad boksid, mida ETK Maksimarket annab rendile. Eesotsa tuleb ka terrassiga kohvik."

ETK kaubandusdirektor Raivo Kütt on varem "Päevalehes" öelnud, et uus kaubakeskus ehitatakse suhteliselt odavate vahenditega, et vältida müügiloleva kauba omahinna kõrgeks ajamist. Maksimarket pühitatakse peab ETK

avarust, laia valikut ja ühtlasi soodsat hinnataset.

Supermarketi rajamine läks ETK-le arvestuste kohaselt maksma 25 miljonit krooni, millest 10 miljonit saadi võlakirjadest müügist. Ehitustööd tegi AS Sisustaja. AS-i ETK Maksimarket osanikeks on ETK ja AS ETK Hulgikaubandus, firma põhikapitali suurus on 8 miljonit krooni.

"Maksimarket" on avatud tööpäevadel kella 10-20 ja nädalavahetusel kella 10-18. Ostude eest saab tasuda nii sularaha, Visa, Mastercardi kui Eurocardiga.

"Eesti Telefon" esitas oma arengukavad õigeaegselt

TALLINN (BNS). "Eesti Telefon" esitas oma tulevaste aastate arengukavad ministeeriumisse õigeaegselt, ütles Teede- ja Sideministeeriumi asekancler Tõnu Naestema.

"Enne arengukavade valitsusse esitamist arutatakse need üksipulgi läbi ning peetakse selleteemalisi läbirääkimisi "Eesti Telefoniga", ütles Naestema. Tema sõnul võib arengukavade läbivaatus ministeeriumis võtta aega umbes kuu.

Vastavalt "Eesti Telefoni" kontsessioonileppele peab firma arengukavad kinnitama valitsus.

"Eesti Telefoni" tuleviku plaanid näevad ette kümne lähema aasta jooksul igal aastal investeerida keskmiselt 350-

360 miljonit krooni, ehitada aastast 30 000 telefoninumbrit ning parandada olemasoleva analoogvõrgu kvaliteeti. Arip-

laani järgi on aastaks 2000 ettevõtte kasum ja investeringud võrdsed.

Esimene kolme aastaga tahab "Eesti Telefon" varustada telefonidega 20% maapiirkondadest, 1997. aastast alates püütakse maal telefonide ehitust suurendada.

1995. aasta eelarve projekti kohaselt tehakse järgmisel aastal investeringuid 350 miljoni krooni ulatuses. Juurde ehitatakse umbes 30 000 telefoninumbrit ning praegusele 200 taksofonile muretsatakse li-

saks 400-500 taksofoni. Tuleva aasta jooksul jätkub ka optilise kaabli põhivõrgu ehitus ning arendatakse arveldussüsteemi klientuuriga.

Sõmera märkis, et 1996. aasta kavadesse jääb digitaaltelefoni ehitus Haapsallu, Jõgevale, Kuressaarde, Kärdlasse, Põlvasse ja Raplasse. Põhiline, mida soovitakse saavutada, on optilise kaabli põhivõrgu väljajehitamine. Enne selle ehituse lõpetamist on maakondade telefoniseerimine keeruline küsimus, näntis Sõmera ja klientide

Pärnadelinna "Endla" alustas

Viinakuu esimesel päeval avanes elu- ja ilmastikutormide kiuste uueks hooajaks ka pärnadelinna teater "Endla". Avapäev oli kavandatud kaheosalisena — päevasele-tõisele pressikonverentsile pakuti piduõhtul lähedamat lisa.

Pressikonverentsil jagasid ajakirjanikele teavet teatri kunstiline juht Ülev Aaloe, direktor Olav Esna, lavastaja Kaarel Kilvet ja peadramaturg Ain Miilberg.

Ülev Aaloe lubas "Endlas"

tihedat hooaja algust.

2. ja 3. oktoobril mängiti Merle Karusoo palju vaadatud-kiidetud lavastuse "TÄIELINE EESTI VABARIIK" kaks viimast etendust. 6. oktoober on "Endlas" taas pidulik — möödub kümme aastat Mati Undi menulavastuse "VAIMUDE TUND JANNSENI TÄNAVAL" esietendusest. Selle aja jookul on "Vaimude tundi..." etendatud 292 korda. Ülev Aaloe sõnul lahkub "Vaimude tundi..." "lavalt" oma 300. etendusega.

Uue hooaja esimese esietenduse järele 7. oktoobril väikese saali lavale Astrid Reinla psühholoogiline kriminaalsete sugemetega näidend "NII NAD TAPSID". Henn-Kaarel Hellati jutustusest "De mortuis" lähtuva loo on lavastanud Raivo Adlas. Kümne aasta tagust mõrvalugu arutavad kunstnik Liina Pihlaku kujunduses Tene Ruubel, Ahti Puudersell ja Enn Keerd.

Suure saali esimene esietendus toimub täpselt nädal hiljem — 14. oktoobril. Inglise mitmekülge komöödiaklassiku — režissööri, näitleja ja dramaturgi — Noel Cowardi 1941. aastal kirjutatud komöödia "ULEANNETU VAIM" toob lavale vana-meister Vello Rummo ja kujundab Silver Vahtre. "Üleannetu vaim" on Cowardi kuulsamaid näidendeid, millest loodud nii film, muusikal kui ka ballett. Sama näidendi venekeelne variant jõuab oktoobrikuu ka Tallinna Vene Draamateatri publiku ette. Ülev Aaloe sõnul on "Endla" sõlminud Vene Draamateatriga kokkuleppe:

"Novembrikuus tulevad nemad oma "Üleannetu vaimuga" siia ja meie näitame oma varianti Tallinnas."

"Endla" lavalt langevad vaimu üleannetuste "ohvriks" Helle Kuningas, Katrin Nielsen, Elmar Trink ja Andres Ild. Kuulsa meediami madame Arcatina juhivad mängu Lii Tedre, kelle "suure sünnipäeva" auks korraldatakse "Endlas" piduõhtu 16. oktoobril. Oma esimese juubeli tähistamiseks valis Lii Tedre etenduse "TORONTO-VILSANDI NOUDMISENI".

Esimese poolaasta mahukaimaks ja intrigeerivaimaks tööks saab Selma Lagerlöfi "GÖSTA BERLINGI SAAGA" Kaarel Kilveti lavastuses ja Jaak Vausi kujunduses. Suurlavastusse on hõivatud eranditult kogu näite-trupp, lisaks veel mõningad näitlejad-pensionärid. Lavastuse muusikaline kujundaja on Vello Toomemets. Toomemetsa Liljecrona käes hakkab lavalt helisema ka "elus" viiul. Läbi aegade kuulsa Gösta Berlingina astub lavale Aare Laanemets, teistes suuremates osades Jaan Rekkor (Sintram), Siina Üksküla (Majoriproua), Laine Mägi (Elisabet), Diana Konstantinova (Marianne) jt.

Ülev Aaloe arvates on "Endlal" sel hooajal põhjust uhkust tunda lasterepertuaari üle — "WINNIE-PUHHILE" ja "NUTIKALE EESLILE" lisandub enne jõule veel armastatud Tove Janssoni "MUUMITROLLI TALV" (lavastaja Katrin Nielsen, kunstnik Lilja Blumenfeld). Osalevad Pärnu teatri nooremad näitlejad ning Katrin Nielsen juhendatud Ra küla kooliteatri lapsed. Järgmisel hooajal jõuab samasse Muumimaa dekoratsiooni võib-olla juba mõni teine Muumitrolli-lugu. Lähitules publiku huvist ja

trupi muusikaalsusest on "Endla" püüdnud hoida reeglil — igal hooajal ka üks muusikal. Sel aastal lavastab Kaarel Kilvet norralase T. Egneri kogu-pere-muusikali "KARDEMONI LINNA RAHVAS JA RÖÖVLID".

Enne aastanumbri pöördumist läheb "Endlas" töösse veel üks algupärane — Ave Alavainu näidend "RONG KATUSEL", mille aluseks aasta tagasi "Loomingus" ilmunud samanimeline jutustus. "Kohe lugedes oli selge — see võiks olla näidend. Pöördusin Ave Alavainu poole, et ta ise jutustuse instseneeriks. Tean, et see töö käib," ütles Aaloe. Näidendi lavastab "Nutika eesliga" debüteerinud Tamur Tohver.

Pärnu teatrikülastaja või niisama linnas jalutaja on märganud: "Endla" hoone vasakule küljele

kerkib juurdeehitis.

Loomulikult ei saa teater "praegusel raskel ajal" endale sellist "uhkuseasja" lubada — vähemalt mitte ilma abita. Direktor Olav Esna sõnul käisid "Endlal" mõni aasta tagasi, pankade buumi algusajal, "kosjas" mitmed pangad: "Jõudsime kokkuleppele Hansapangaga, kellele rentisime kunagise suisetamisruumi, kus tegelikult suisetada ei võinud — suits tahtis ära tappa. Hansapank on kiiresti kasvanud — ta ei mahu sellesse ruumi enam ära. Leppisime kokku, et Hansapank ehitab teatri maa peale juurdeehitise. Vastavalt asjaõigusseadusele saab juurdeehitis kõige rohkem 39 aasta pärast täielikult teatri omaks. Omanikutulu jaotame ühiselt, mis lahtiseletatult tähendab, et igal aastal aitab Hansapank teatud summa eest teatril maja remontida või muid projekte ellu viia. Ühtlasi maksab pank teatril praeguse operatsioonisaali eest renti."

Pärnu sillalt vaadates jääb teatrimaja praegu perspektiivis visuaalselt vildak — ühes küljes on juurdeehitis, teises pole. "Mingil n aastal — ei julge ennustada, kas sel või

• 6. oktoobril saab 293. etendusega kümneaastaseks MATI UNDI lavastus "Vaimude tund Jannseni tänaval". Kirjaneitsid: Aino Kallas — SIINA ÜSKÜLA ja Lydia Koidula — HELLE KUNINGAS.

järgmisel aastatuhandel — tuleb teisele poole juurdeehitiseks restoran. Mahapõlenud sajandialguse "Endla" teatrimaja sisaldas Esna sõnul ka pangaruume ja restorani — taastatakse traditsioone. Millal restorani ehitamiseks, projekteerimiseks või isegi

eskiislahenduse väljatöötamiseks läheb, ei julgenud aga Olav Esnagi ennustada — kõik maksab ja mitte vähe.

Külastetendused

Vastuseks ajakirjandusest läbi libisenud etteheitele "Endla" harvade Tallinnaskäikude kohta lubas peadramaturg Ain Miilberg, et sel hooajal püütakse vähemalt kord kuus Tallinnasse tulla: "Esimesed kaks kuupäeva on paigas: 17. oktoobril mängime Eesti Draamateatris etendust "PEPSIE" ja 21. novembril "TORONTO-VILSANDI NOUDMISENI" ning lastetendust "WINNIE-PUHH". Ain Miilberg lubas, et tallinnased näevad peatselt ka septembri külastetenduste aegu ära jäänud "Kelmi" ning Priit Pedajase menulavastust "Epp Pil-larpardi Punjaba potitehas".

Küsimusele, kas pealinna jõuab ka suvituslinna menu-muusikal "VALGE HOBUSE" VÕORASTEMA-JA", raputas teatridirektor üsna kategooriliselt pead. Ain Miilberg aga arvas, et

kindlalt veksleid veel välja anda või, kuid ka "ei" ütelda on vara: "Oleme Kaarel Kilvetiga arutanud... Kui üldse, siis on seda etendust Tallinnas võimalik mängida ainult "Estonias". Trupp on väga suur, lisaks orkester..."

Kord kuus kolmapäeviti vahetatakse etendusi "Ugalaga", "Käime ka "Vanemuises", aga harvemini. Kurvas-tama pean maakondade inimesi — selliseid ringreise nagu vanasti praeguse majandusliku seisjuures lubada ei saa. Ainult siis, kui on

garantii, et tuleme rahaliselt ots otsaga kokku," tõdes Ain Miilberg.

"Endla" külastatavuse kõrgmoment oli Olav Esna sõnul 1985. aastal — 176 000 külastajat. 1992. aastaks langes külastatavus 51 000-ni. "Mullu oli juba 55 000 ja loodan kogu südamest, et see ka tänavu tõuseb," ütles Esna.

Tänavu sügisest alustavad "Endla" lavalt oma teatriteed neli noort näitlejat —

Liisa Aibel, Ago Anderson, Diana Konstantinova ja Tõnno Linnas. Tagasi teatris on ka aasta eemal olnud Heiko Sööt. "Selleks et noort verd võtta, peab keegi eest ära minema," tõdes Ülev Aaloe. "Eest ära läksid need, kelle koormus oli hetkel kõige madalam. Maimu Pajusaar ja Eha Kard pensionile — loomulikult teevad nad vajadusel punktitasu alusel ka edaspidi etendustes kaasa (näiteks "Gösta Berlingis"). Heino Uustal läks näitleja-kohalt rekvisiitorikohale. Teatrist on lahkunud Tiia Kriisa."

Piduõhtul viibinud said algavast hooajast maiku: näidati katkendeid Raivo Adlas lavastusest "Usutluste tund Rütli tänavas" ning peatselt esietendusest "Üleannetu vaim". Öhtu krooniks astus lavale 12 kavalierist koosnev meeskoor tulevase lavastusest "Gösta Berlingi saaga" ning laulis kolme Karl Mikael Bellmanni lauluga õhkama kõik daamid saalis.

GERDA KORDEMETS

• Hetk "Gösta Berlingi saaga" proovilt: suurem osa 12 kavalierist harjutab Karl Mikael Bellmanni laule.

Kirjaniku elu ootamatud mõnud

• William Somerset Maugham "Elumõnud". "Eesti Raamat", 1994 •

"...võib juhtuda, et järelepeetav heidab kõrvale kõik meie päevade bestsellerid, aga ta peab neid meie loomingu hulgast otsima."

Inglise kirjanikku William Somerset Maughami loetakse sädleva huumori meistriks, kes — olles küll inglaskultuuri küüniline — andis tabava hinnangu igapäevaelu nähtustele lugejale nauditaval moel.

Maughami loomingut on aeg-ajalt eesti keelde tõlgitud ja sädleva huumori parima näitena meenub eesti lugejale kindlasti 1982. aastal ilmunud lühijuttude kogumik "Miraaz", eriti novellid "Jane" ja "Antibes'i kolm paksu naist", mida meeleolu parandamiseks ehk vahel nüüdki loetakse.

Asjatõlgitud romaani "Elumõnud" (inglise keeles esmakordselt 1930) tagakaanel lubatakse ka tänasele lugejale mõnu vaimukast satiirist tolaeegse Londoni kirjanduselu pihta. Kuigi — skandaalselt vaimukas 30-ndatel, ei pruugi seda 90-ndatel enam olla.

Lugeja olgu kannatlik: lubatud mõnusat huumorit ei leia ta niipea. Romaani "sisse lugemine" võtab aega. Algselhekkülgedel kirjeldus kirjanik Alroy Kears Londonis tüüpilise karjääririte üksikasjadest on üpris tüütu. Või tun-

dub asjade käik nüüdisaegsele lugejale lootusetult vana-moodne? 30-ndate kuldne ajajärk on mitmelgi autoril (Hemingway, Scott Fitzgerald jt.) elusamalt jäädvustatud. Ja tühja meil kahest "nende" omaaegsest kuulsusest (Thomas Hardy ja ?), kes olevat romaanis äratuntavalt jäädvustatud! Ununenud suurvaimude elulugudes tuhinimine pakub mõnu vaid fanaatikutele. Kui lugeja just kirjandusloos uurimisega ei tegele, siis vaevalt ta prototüüpe esmapilgul aimabki.

Silmapaistva diplomaadiandega püüdlukult edasirühkiv, kameeleonina vastavalt vajadusele värvi vahetav kirjanik Alroy Kears jääb kahvatuks kujuks, lubamata ka meie menukate kirjanikusuustestega paralleele tõmmata.

Teine väidetavalt äratuntav tegelane, Edward Driffield (klassik juba eluajal), on elusam. (Minategelase hinnangul ta küll klassiku nime ei vääri.) Ta on boheemlasest veidrik, kes tavapäraselt oma romaanidele ainet kogudes meelsasti lihtrahva hulgas liigub ja keda kaks elujõulist naist vastu mehe

tahtmist täheks upitavad.

Minategelane, kelle elukäigus üht-teist kattuvat looja-ga, esitab end oma mälestustes konservatiivsete kasu-vanemate töödeldud ara noorukina. Aga ajapikku sai temastki kirjanik. Pealtnäha viiekümne, elu meelsamini kõrvalt jälgiv teravmeelne vanapoiss väljendab mõnikord liigagi üleolevat suhtumist kirjandusringkondade hoiakutesse. Käitub nagu pahur okassiga, kui peab oma väljapaistvamast kirjanikust sõbraga ühes hotellitoas öö veetma. Mehe seisukohtadest aimub häirimagi hakkav kibestuja vari.

Maughami romaanis on õnneks ka teine, sädlevast(?) kirjandusilma kriitikat nauditavam pool — story.

Naispeategelane Rosie on ilmselt huvitavamaid Maughami naisetüüpe. Maughami naised on tihti küll rabavalt vaimukad, aga harva naised lihast ja verest. Maugham ei kuulu küll ajajärku, mil oli kohustuslik lõbutudrukust peategelane, kelle kogemusterohke, kurb elukäik ja täispööre tõelise armastuse ilmu-des (paraku küll lootusetult hilja) töötas romaanile edu tagatisena. Ent ka "Elumõnu-

de" kergemeelne Rosie, kellest õhku lihtsuse ja probleemituse võlu ning veetlust, on ajast aega meeste ihaldusobjektiks. (Kehtib ka lugejate kohta?) Minategelase (autori?) probleemid jäävad puhuti arusaamatuks, aga Rosie ilmub — nagu värskevend tuuleõhk. Ja laseb meestegelasel end armastada suuri sõnu tegemata.

Kui lugeja on, tänu Rosie'le, põnevusega lõpulehekülgedeni aidatud, jõuab ta ühtäkki kirjaniku elufilosoofiani, mis, tõlkesti, pisuhännana ehmatab. Minategelane mõtiskleb kirjanikuks olemise üle ja jõuab järeldusele, et raskeid katsumusi valmistaval tänamatul elukutsel on ainult üks eelis: "...ükskõik missugune tunne või teda vaevav mõte, aga pruugib tal see ainult must-valgel kirja panna, kasutades seda jutustuse teemana või essee kaunistusena, ja ta unustab selle kõik. Ta on ainus vaba inimene."

Võrdluseks intriigi kohalikust kirjandusajaloost (kes kellega sobis) on rahvuskasslastele lõpuks leidnud Margus Kasterpalu "Muuseumiroti" sari ETV-s, Elo Tuglase päevaraamat niikuinii. Kas aitavad need teadasaamised

inglise Maughami kirjaniku-filosoofia mõistmisel? Või on vajalik täiendav eneseharimine, mõistmaks Somerset Maughami prototüüpe?

KATRIN RENTER

"Eesti Kontsert" ja ERSO avasid hooaja paljutöötavalt

"Eesti Kontserdi" uue hooaja avakontserdi andis traditsiooniliselt **EESTI RIIKLIK SÜMFOONIAORKESTER** peadirigendi **ARVO VOLMERI** juhatusel 22. septembril.

Õhtu peateoseks kujunes kahtlemata **D. Šostakoviči 6. sümfoonia**, mille sisulise kaalukusega liitus perfektne ettekanne. Omal ajal võis Nõukogude autorite, ka Šostakoviči teoste sage kavvapane mine tekitada nende suhtes allergia, seekordne n.-õ. vabatahtlik pöördumine idanaabri ühe suurema helimeistri loometöö poole vormistas

kuulajatele aga tõeliselt nauditava elamuse.

Sümfoonia äärmiselt kont-rastne kujunditering hõlmab esimese osa summutatult leinalisi, aheldatud meeleolusid, justkui kriimustavate helidega edastatud karikatuurset kõleda allegro ja tolle rahun-tukstegevale maailmale vastandatud lihtsakoelise, tormi-leva finaali.

Arvo Volmeri muusikaline mõttearendus oli kõigis osades huviga jälgitav, sealjuures meeldis äärmuslike karakterite tasakaalustamine, mis väl-tis jõhkru ja sarkasmi domi-neerimist. Orkester kõlas kompaktselt ja tähelepanu-vääriva täpsusega ka keevali-ses finaalis.

Enammängitavate viiuli-kontsertide autoritest tundis **J. Sibelius** muide ainsana suure-päraselt viiuli tehnilisi võima-lusi, püstitades ometi soolo-

partii esitajale äärmiselt kee-rulised ülesanded, mis olid tollastele kunstnikele koguni üle-jõu-käivad.

1904. a. polnudki Soomes nii suveräänset virtuoosi, mis-tõttu esmaettekande teinud **N. Novacek** kontserdi tehnilise poolega toime ei tulnud. Sa-muti jäi Helsingi Linnaorkesteri kontsertmeister **W. Bur-mester**, kellele kontsert pühendatud, hätta paljude võte-tega.

Seetõttu püsisid ka kriitikud algul äraootaval seisukohal ega osanud ennustada, kui-võrd mängitavaks ja armasta-tuks saab Sibeliusi võrratult kaunis ja ainulaadne suurteos kogu maailmas. Alles **J. Sterni**, **Y. Menuhhi**, **D. Oistrachi** jt. esitusega võis autor lõpuks rahule jääda.

Eelnenud pikk jutt teenib muuseas ka eesmärgi vaban-dada välja seekordse solisti

Nachum Erlich mitte eriti õnnestunud tõlgitsust, mida Sibelius poleks mingil juhul heaks kiitnud. Õnneks oli kontserdi kunstiline potentsiaal nii võimas, et jättes "kahe kõrva vahele" kõik solisti viperused, kogudes kokku tema õnnestumised ning pöörates peatähelepanu viiulikontserdis erilist rolli omavale orkestripartiile, võis ikkagi saada ilusa kunstikogemuse.

Kavalehe andmetel on **N. Erlich** soliidse haridusega, mida tükkaaval kogutud ka niisuguste tipp-pedagoogide nagu **H. Szeringi** ja **N. Milsteini** käest. Kümme aastat töötas **N. Erlich** õppejõuna Sibeliusi Akadeemias, nüüd tegutseb Karlsruhe Muusika-kõrgkoolis.

Viulikontserdile eelnes **E.-S. Tüüri "Hommage Sibeliusile"**, mis valminud tel-

limustööna Helsingi Linnaor-kestrile **J. Sibelius** 125. sünniaastapäeva tähistamiseks 1991. a. Autor ise ütleb nii: "Muusika liigub kõrgest registrist ja külmadest värvidest madala registri ja soojade värvide poole." Teose areng seisneb 12 helireal põhineva kõlavälja ja d-moll kolmköla omavahelises pingestatuses. Olles küll ka suur Sibeliusi austaja, ei oska ma Tüüri austusavalduse kohta lisada midagi emotsionaalset...

Ka sümfooniale eelnenud **T. Tulevi "Signum"** puhul piirdus autor sõnadega: "Signum on märk, mis ei välista, vaid pigem hõlmab."

Kui avakontsert ka üleni ei täitnud kõikide kuulajate ootusi, oli see ikkagi kultuuri-sündmus, mis avas tee paljutöötavale kontsertide reale.

INES RANNAP

80 aastat Tallinna Kunsttööstuskooli asutamisest

Reedel avatakse Tallinnas Tarbekunstimuseumis näitus "80 aastat Tallinna Kunsttööstuskooli asutamisest"

Tallinna Kunsttööstuskool, hilisema nimetusega Riigi Kunsttööstuskool, asutati 1914. aastal ja tegutses kuni 1940. aastani. Riigi Kunsttööstuskool kasvas välja Eesti Kunstiseltsi joonistuskursustest. 1938. aastal muudeti Riigi Kunsttööstuskool kõrgkooliks ning see sai

aluseks praegusele Kunsti-ülikoolile.

Kooli tegevus pani aluse eesti kutselisele tarbekunstile, mis omakorda aitas kaasa Eesti keskkonna ja kodukultuuri tõusule. Eriti olulised olid kooli ajaloos 1930. aastad.

Aastapäevanäitusel ekspo-

neeritakse kooli õppejõude ja õpilaste töid. Esindatud on kõik erialad: dekoratiiv-maal ja -skulptuur, vaba- ja tarbegräafika, tekstiil, nahk, keraamika, metall ja klaas.

Koolis on õppinud Eduard Viiralt, Paul Liivak, Adele Reindorff, Paul Luhtin, Albert Hansen, Valli Eller, Max Roosmaa jt.

Baltic News Service

Täna luuakse Eesti Näitemänguagentuur

Eesti professionaalsed teatrid asutavad 4. oktoobril Eesti Näitemänguagentuuri (ENA), mille eesmärgiks on tõhustada koostööd kirjanike ja teatrite vahel ning arendada Eesti näitekirjandust, motiveerides kirjanikke teatri-tekstide loomisel.

ENA hakkab vahendama näitekirjanduse esitamise-gusi ja abistama teatreid autoriõiguse küsimustes kooskõlas uue Eesti Autoriõiguse seaduse ning Berni kirjandus- ja kunstiteoste kaitse konventsiooniga.

ENA hakkab lihtsustama

teatrite tööd draamaalase in-formatsiooni kogumisel, näidenditekside kättesaamisel, tõlkija leidmisel, lepingute sõlmimisel ning autoritasude maksmisel. Püütakse abista-da ka teatrite huvivõrgu ja muu-teatrist huvitunuid.

ETA

"Eesti Kontserdi" hooaja avas ERSO peadirigent ARVO VOLMERI juhatusel.

TOOMAS VOLMERI (ETA) foto

Kaitseliidu rasked päevad

30. septembrist 2. oktoobrini toimusid Viljandimaal endisel Nõukogude armee dessantväelaste polügoonil Välustes kolmandat korda Kaitseliidu päevad. Tihedas viimas võistlesid mitmesugustel aladel (lahinghargnemine, laskmine, kõievedu, automaadi lahtivõtmine ja kokkupanemine, rivivõistlus, ohvitseride mitmevõistlus) Kaitseliidu malevad kõikjal Eestist. Tulemata olid jäänud vaid need, kes tõesti ei saanud — näiteks Saaremaa malev, kelle mandrile saabumist takistas merel möllav torm.

Väluste polügoon pole just kõige esinduslikum Vene sõjapäevade poolt siia jäetud objekt. Dessantväelased kasutasid rajatist vaid mõni kord aastas, seepärast polnud 30 hektari suurusel maalil isegi kõvakatteid teid raskeveokitele. Poristel radadel rühkisid aga Kaitseliidu (mittemotoriseeritud) malevad raskusteta, liikudes ühe võistlusalala toimumise paigast teise.

Staap

Kogu polügoonil toimuvast sai kõige parema ülevaate staabihoonest, mis paiknes suure lagendiku serval. Silmapiiril võisteldi lahinghargnemises, pika rohu sees hiilisid metsaserva poole tumedad kogud.

Staabipõranda tugevdamiseks leidsid kaitseliitlased ko-

hasid olevat vineerist nõukogude agitatsiooniplakatid. Samas kuivatati ka märga riigilippu.

"Meeleolu on vaatamata ilmale väga hea," tõdesid staabiõhvitserid, "väljaõpe on paranenud, seekord oleme suuri rõhku pannud topograafilistele ja sõjalistele teadmistele. Viime võistluse rohkem otseks sõjategevuseks vajalike alade peale."

Sel korral olid esmakordselt täiskasvanute sõjalistesse mängudesse haaratud ka noorkotkad — Kaitseliidu järelkasv. Nendegagi ollakse peaaegu rahul: "Pange ainult mütsid pähe, kui vihma käes ringi liigute," noomis Kaitseliidu ülemal kohusetäitja Neeme Väli "rambosid" staabi juures.

• KAITSELIITLASE RASKE LAAGRIPÄEV: Naiskaitseliitlane suundumas viimas ja tuules kõõ ploki poole.

Tagala

Selle eest, et mudas ja märjas rohus roomavad võistlejad õhtul ennast mugavamalt tunneksid, hoolitses Kaitseliidu päevadel tagala. Pandi telgid üles, valmistati söögid ja soojendati telke. Siin-seal võis veel laupäevalgi näha mõningaid tagala tegelasi eelmise päeva tegematajätmissi parandamas, ehk veoauto jäänud telkide ümber kraave kaevamas.

Ühes sellises telgis valitses üsna omapärane militaarne meeleolu: nurgas olid püssid püramiidjalt üles pandud, laua ümber askeldati ja söödi. Kuidas 10 cm sügavuse veekihiga telgi põrandale õhtul magama heideti, see jäi telki astunud võõrastele mõistatuseks. "Raske õppustel, kerge lahinguis," korraliti seepeale traditsioonilist vanasõna. Või arvati, et ükskord peab ka vesisängi ära proovima?

Meditsiinipunkt

Naiskaitseliitlaste üheks põhiülesandeks on loomulikult meditsiiniteenistuse tagamine. Kaitseliidu päevadel oli nende velskripunkti paigutatud Nõukogude dessantväelaste helikopteri imitatsiooni alla. Võhikule võis kohati jääda mulje, nagu osaleks õppustel ka lennutehnikat, kui samas juhutati: "Medpunkt on kopteri juures!"

Arste ja velskreid juhtis kahes kandilises telgis Jüri Verrev, peastaabi meditsiinipunkti juhataja. "Norradak varustavad meid sidumismaterjalidega, meditsiinikoolis õppivad neid oskavad varustust ka sõjatingimustes kasutada," selgitas juhataja. Sõjaväearstid tegelesid parasjagu noorkotka katkise sõrme sidumisega. Puhtad linaid ja aparaatid olid üles seatud isegi selleks, et kirurgilisi operatsioone läbi viia. Iga haavatu kohta kavatsesi sisse seada kaart, kus kirjas andmed vigastuste, transportimise ja tervisliku seisundi kohta. Esimeses telgis oli kirurgiline plokk, teises teraapia.

Liikudes mahajäetud sõjaväekolu vahel

Õpetas Neeme Väli, kuidas ületada pisut pehkinud purret: "Ärge hüpake otse silla keskele, käige mööda talasid! Lauad võivad pehkinud olla ja te kukute läbi. Kõige kindlam on muidugi käia minu järel..."

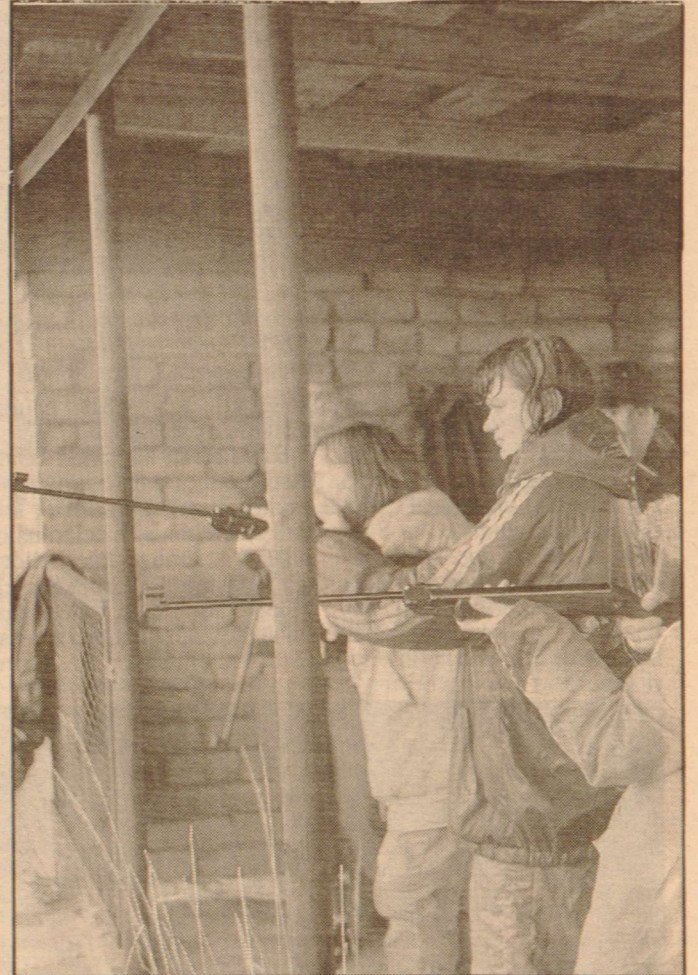
Jõudsimel noorkotkaste-kodutütarde õhupüssist laskmise tiiru. Vihma valas endiselt, murelikud kohtunikud tõdesid pisut nõrduvat: "Kehvade ilmastikutingimuste tõttu kipuvad tulemused ühtlustuma — headel laskjatel on kehvemad tulemused, halvemad sihivad aga endiselt sinna, kuhu jumal juhatab."

Külalised Soomest

Kuna Soomes pole veel kaitseliitu taastatud (kunagi NSV Liiduga sõlmitud rahuleping keelas sellised organisatsioonid ära), ei jää neil muud üle, kui olla Eesti Kaitseliidu toetajaliikmed. Kohal oli külalisi Soomest, kes eestlaste sõjamänge heakskiitvalt jälgisid. Nende arvates võiks ka Soomes juba selle organisatsiooni kiiremas korras taastada, Eesti olevat heaks eeskujuks.

Naiskodukaitse

Laagri servas mitmekorruselises tornmajas (jällegi dessantväelaste treenimise ehitist!) lõgistisid noorkotkad automaate. Nende hulgas oli ka noori tüdrukuid. Tegemist oli naiskodukaitse liikmetega, keda juhtis Dagmar Matisen. "Poisid ja tüdrukud, kes siin käivad, löövad hiljem elus läbi," olid täiskasvanud sõja-

• NOORED LASKJAD: Õhupüssist lasevad tüdrukud.

tehnikaga askeldavate noorte üle uhked.

Sidepidajad

Tänapäeval ei õnnestu korralike sidevahenditeta pidada ühtegi lahingut. Laagri äärde oli maskeerimisvõrgu alla peidetud ka sideauto. Sideosakonna ülem Kristo Aksel oli sellest varem Vene sõjaväele kuulunud sidekeskusest chitanud Kaitseliidu vajadustele vastava. On proovitud kasutada ka arvutisidet.

"Lühilainetel võib sidepidamise kaugus ulatuda kuni Moskveni," rääkis sideülem ja selgitas, et see ei ole üldsegi teab kui suur saavutus sõjaväelise sidepidamise juures. Tulevikus hakatakse kasutama moodsaid Israeli sidekeskusi, mis on segajate suhtes kindlamad kui vana Nõukogude tehnika. Rahapuudus ei luba muidugi selliseid seadmeid kuigi palju osta. Teistelt riikidelt sõjatehnikat ostmise on ka prob-

lemaatiline — USA-st salastatud tehnikat ostes on vaja Kongressi luba.

"Praegu olime just ühenduses Eesti raadioamatööridega, nendelt saadud andmetel on vihmane ilm kogu Eestis," ütles Kristo Aksel maskeerimisvõrgu all ajakirjanikega vesteldes.

Võistluse preemiad

pani välja Hoiupank. Saadud raha tohib kulutada varustuse ostmiseks. Esikoha saanu saab rändkarika omanikuks, 3 järjestikust võitu annavad õiguse karikas päriselt endale saada. Kaitsejõudude Peastaap kingib parimale malevale kuulipilduja.

Sel nädalavahetusel toimunud võistluse võitis kolmandat korda Võru malev, saades rändkarika jäädavalt endale. 2. koht kuulus Pärnule, 3. Jõgevale.

KAIDO EINAMA

• JUHATAB VAGESID: Kaitseliidu ülemal kohusetäitja NEEME VÄLI näitab laagri plaanilt külalistele võistlusalade läbiviimise täpset asukohta Väluste polügoonil.

• KOOK VALJAS: Sõjaväelaste lemmikmenüüks on nagu alati rammus hernesupp suurte suitsupeki kantsakatega.

Autori fotod

Uus tsaar sündinud?

Venemaal kukutati monarhia teatavasti 1917. aastal. Ja kuigi kommunistid tsaariperekonna 1918. aastal mõrvasid, elab monarhiaidee venelaste seas edasi ning võidab üha uusi poolehoidjaid.

Üheks aktiivsemaist Tsaari-Vene õigusliku järjepidevuse eest võitlejaid on nüüd suurvürst GEORGI.

Nüüd on punalipp tomitust alla võetud ja punase värvana rullitud 13-aastase Madridi inglise koolis õppiva poisi jalge ette.

Sel suvel reisis ta üheksast autost koosnevas korteežis läbi Venemaa. Ainuüksi turvamehigi oli mehikesel kolm korda rohkem kui Walesi prints Charlesil.

Oma visiiti alustas Georgi temavaruusele poisile kahtlemata kõige põnevamast kohast — ülisalajasest Plesetski kosmoseraketite monteerimise tehastest. Moskvas viibimise ajal kohtus ta särejevitišile igati kohaste inimestega — Vene õigeusu kiriku pea patriarh Aleksius II ning Venemaa peaministri Viktor Tšernomõrdiniga. Nagu näha, on Romanovid Venemaal jämedat otsa taas enda kätte võtnud.

Suurvürst Georgi — nagu tema ema suurvürstinna Mariagi — on sündinud Hispaanias vene pagulaste perekonnas ning on õiguslikku järjepidevust silmas pidades kõige lähem hetkel

elav viimase tsaari sugulane.

Pärast seitsekümmend viis aastat väldanud kommunismiehitamise perioodi oli see esimene kord, kui suurvürstinna ja tema pojast troonipärijal oli võimalus oma esiisade maad näha. Venemaal leidis kohe inimesi, kes olid varmad kolmeteistkümnendaastast Georgit juba tsaarina kohtlema. Kõrvaloleva võimaliku monarhia taastamise kohta Venemaal vastas Georgi tagasihoidlikult: "Selle peab otsustama vene rahvas ise. Aga loomulikult oleks mul selle üle väga hea meel, kui nad otsustaksid monarhia kasuks. Siiski, ma veel kord kordan, et selle peab otsustama minu rahvas ise."

Paraku ei olnud vaesel poisil eriti võimalustki tavaliste vene inimestega suhelda. Pidevalt olid tema saatjateks kaks Venemaa julgeolekuteenistuse tegelast, kelle mõningaid ettekirjutusi tuli järgida.

Georgi näis aga endiste kaubešnikute — Viktori ja Sergei — seltskonda igati nautivat ning tema arvates oli väga

• Vene memmed on rõõmsad suurvürstinna Mariaga (paremal) kohtudes.

põnev nende töökohas Lubjankal aega veeta ja igasuguseid huvitavaid materjale vaadata. Nii Georgi kui ka tema ema Maria on juba sisse and-

nud taotluse Vene kodakondsuse saamiseks ning nad kavatsesid tulevikus päriseks Venemaale elama asuda. Georgil on plaanis kahe aasta pärast, kui ta viieteistkümnendaastaseks on saanud, alustada õpinguid Peterburi merekoolis. Soovituse selleks on lubanud anda Boriss Jeltsin isiklikult.

Georgi sõnul on otsus astuda merekooli täielikult tema enda tehtud, kuigi esialgu oli küllaltki šokeeriv sattuda Madridi sinivereliste seltskonnast-Vene karmi argipäeva.

Poja plaane kommenteerides ütles ema: "See on ju nii tore, kui Georgi perekonna traditsioone jätkab." Suurvürstinna vanaisa, suurvürst Kirill, oli nimelt admiral ning paljud endistest Vene tsaaridest on olnud erialalt mereväeohvitserid.

"Arvan, et on nii armas, kui poiss saab oma haridust Venemaal täiendada. Ta võib ju pärast merekooli lõpetamist minna teistesse sõjaväeakadeemiasse või mõnda ülikooli," arvas suurvürstinna.

Siiski — kui tõsiselt võtta suurvürstinna sõnu Venemaale tagasitulemise kohta? Eriti nüüd, kui Venemaa on vähemalt enda arvates demokraatlikule arenguteele asunud ning tal on enam-vähem seaduslikult valitud parlament ja president. "Ei või iial ette teada, kuidas asjalood võivad tulevikus areneda," pilgutab ta kõigi sedasorti spekulatsioonide peale kavalalt silma. "Vene inimesed peaksid ise otsustama. Kui nad seda tahavad, miks siis mitte. Hispaanlaste kogemus monarhia taastamisest on ju olemas. Kui me Venemaale tulime, võtsid inimesed meid väga soojalt vastu. Ma arvan, et inimestel on tõesti hea meel meid näha."

Rahvatantsumemm Irina, kes Mariale ja Georgile ühes Arhangeliski-lähedases küla-keses vastu tuli, ütles ajakirja-

• Viimane Vene imperaator NIKOLAI II ja tema troonipärija Aleksei.

Fotod © Bulls Press

nikule: "Venemaal on viimasel ajal nii palju muutunud ja see suur riik on viimaste aastate jooksul nii palju vapustusi üle elanud, et oleks küll patt teha suurvürstinna ja tema pojale tagasitulekuks mingeid takistusi."

Siiski võib arvata, et tegelikult Kremli tsaari võimalikule tagasitulekule nii hea pilgu ei vaadata. Omajagu irooni on selleski, et noort keisrüharrat ja ta ema pandi kaitsma endised KGB-lased. Sama organisatsioon (tol ajal nimetas see end Tšekaaks) roimas viimase võimul olnud tsaaridest.

Suurvürstinna Maria ja tema troonipärijast poeg valivad väga hoolikalt, mida nad räägivad. Perekonna asjaajaja Aleksandr Radaškevitši arvates võib monarhia Vene-

maal taastuda näiteks homme. Igatahes šansid selleks on olemas. "Praegu ei usu Venemaal enam keegi suurt neid praegusi, endistest kommunistidest liidreid," tõdes Radaškevitš.

"Kui monarhia Venemaal taastuks, ei oleks see traditsiooniline autokraatia, kuigi tõenäolisemalt oleks uuel Vene tsaaril rohkem võimu kui näiteks kuninganna Elisabethil või Hispaania kuningal."

Suurvürstinna Mariat ei häiri ka see, et pärast Katariina II ei ole uus tsaar kordagi tõusnud naisliini pidi troonile. Tema tahab vaid Romanovite dünastia taastada.

BULLS PRESSI
vahendusel
KRISTEL R. SITZ

• Uus pretendent impeeriumi troonile — suurvürst Georgi.

Vaišnavid jagavad tasuta toitu

Krishna Tunnetuse Tallinna Koguduse (KTTK) algatusel jõudis Eestimaale projekt "Food for life" (eesti keeles võiks see olla "elupajak"). Projekt pakub abi paljudele, kes iseendaga toime tulla ei suuda, võimaldades kord päevas tasuta einestada. Kaasatud on ka mitmed Eestimaa ettevõtted, kes projekti rahaliselt toetavad.

Lähipäevil avatakse Tallinna kesklinnas restoran "Damodara", kus saab maitsta klassikalise (vedaliku) india köögi hõrgutisi. Restoranis on kaks saali — esimeses pakuvad vaišnavid ehk Krishna-usulised mõõduka tasu eest stiilset ja eksootilist einet, teises pakutakse sööki vaestele ja õhtuti toimub selsielu. Restoran ja selle töötajad ei taotle materiaalset kasu, kogu tulu on vaid esmane hädavajadus äraelamiseks. Seepärast ongi "Damodara" portsjonid koguselt suuremad, kui tavaliselt restoranis, kuid hinnad on tunduvalt madalamad. Restoran on omapärane ka selle poolest, et seal puuduvad alkohoolsed joogid, tubakatooted, kohv ja must tee.

Projekt "Food for life" on Eestis toiminud juba peaaegu aasta. KTTK keskuses Lasnamäel toideti iga päev 100–150 inimest. Abivajajad — pensionärid, paljulapselised pered, invaliidid — leiti sotsiaalosakonna kaudu. "Damodara" restoranis järgitakse sama printsiipi — sotsiaalhoolekandelt saadud andmed kontrollitakse, et kindlustada abi neile, kes seda tõeliselt vajavad.

Toitumise yoga

Toit, mida "Damodaras" pakutakse, on eriline — see on valmistatud India bhakti-yoga

tavasid arvestades. Kokkadeks on ainult "pühendunud" — inimesed, kes on end jäätult andnud Jumal Krishna teenistusse. Toidu valmistamise ajal ei maitsta toitu kunagi. Esimene maitse on Krishna — enne inimestele serveerimist pakutakse toitu Jumalale, väljendades nii oma armastust Tema vastu. Ka igapäevaelus valmistatakse süüa armastuse ja kiindumuse märgiks kellegi vastu ja see keegi hindab mitte ainult

toitu, vaid ka armastust, mille-ga söök valmistati.

Armastusest Jumala vastu pakub pühendunu Krishnale ainult kõige paremat ja puhtamat einet. Meelega jäetakse menüüst välja niisugused toiduained nagu liha, kala ja munad, sest arvatakse, et tapamajas kurnatud loomade roiskunud liha või kanalood ei kuulu parimate ja puhtaimade saaduste hulka.

Oma transsendentaalsete energiatega võib Krishna materiaalselt energiat muuta vaimseks. Nii ka toit, olles pakutud Krishnale, muutub vaimseks. Niisugune toit muutub prasadamiks, mis sanskriti keeles tähendab "Jumala armulikkust".

Prasadamil on bhakti-yogas väga suur tähendus. Teistes yoga-süsteemides peab inimene oma tundeid kunstlikult alla suruma, samal ajal bhakti-yogas võib ta neid kasutada vaimse tegevuse nautimiseks.

Taimetoitlus india moodi

Kui inimene sööb ainult Jumal Krishnale pühendatud toitu, siis on see kõrgeim vegetaarlus, tõdetakse "Damodaras". Ka paljud linnud ja loomad, näiteks tuvid ja ahvid, ei söö liha, nii et taimetoitlus iseenesest ei kujuta teab mis suurt saavutust. India vedades räägitakse, et inimese eesmärk se snab selles, kuidas taastada

• RESTORAN "DAMODARA": Veel üks stiilne söögikoht Tallinnas, kus pakutakse ka tasuta toitu vaestele.

• ETTEKANDJAD: AARNE LAURI ja LII LAMRITA, kes lisaks ettekandmisele vastavad nende klientide küsimustele, kes tunnevad huvi idamaade filosoofia ja toitumise vastu.

VERNER PUHMI fotod

hinge esialgne side Jumalaga ja prasadam on heaks abivahendiks selle eesmärgi saavutamisel.

Taimetoitluse kõrgeima eesmärgi mõistmine määrab ära ka Krishnale pakutavate toiduainete valiku. "Bhagavad-gitas" jagatakse toit kolme kategooriasse, vastavalt materiaalse looduse gunadele — vorusele, kirele ja rumalusele. Piima-

juurvili, puuvili ja pähklid — see on toit, mis vastab vorusele gunale ja mida võib pakkuda Jumal Krishnale. Kire ja rumaluse guna alla kuuluvaid toite Krishnale ei pakuta, sest "niisugune toit kutsus esile kannatusi, õnnetust ja haigusi ning selline toit on maitsetu, roiskuv ja halvasti lõhnav." ("Bhagavad-gita" 17.9–10)

KAJA METS

HAMBARAM DENTORES

- ▲ Merivälja tee 24
- ▲ Avatud:
 - tööp. 9 - 20
 - laup. 9 - 15
- ▲ Registratuur tööp. 9 - 17
- ▲ Tel 23 22 51
- ▲ Vastu võtavad:
 - Dr. Puusepp,
 - Dr. Kaufmann

- ▲ Hambaravi
- ▲ Kirurgia
- ▲ Ortodontia
- ▲ Protees

FIRMA SAUEL VÕTAB TÖÖLE MEHI

(18 - 45 eluaastat)

PULBERVÄRVIMISLIINILE.

VÄLJAÕPE KOHAPEAL.
VÕIMALIK VALIDA PÄEVASE JA
ÕHTUSE VAHETUSE VAHEL.

HELISTADA TÖÖPÄEVITI
K 9-10 TEL 59 66 56

PALK SÕLTUB MEHEST!

AS QC EESTI

OSTAB PIDEVALT männi- peenpalki

lähimõõt alates 14 cm
pikkusega alates 3,1 m

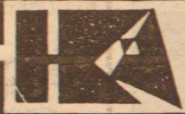
Hind kokkuleppel.
Tasu koheselt.

Info: Harju MK, Vaida
tel 25 233 808,
22 727 282
274 16 360.

Firma soovib osta ladu Tallinnas

500 - 1000 ruutmeetrit

TEL: 44 68 79
FAX: 44 95 59

AS HARKU KARJÄÄR
müüb pidevalt
killustik M800-1000
(mis valmistatakse paekivist)
järgmiste hindadega:

JÄMEDUS	Hind 1 tn. eest ilma käibemaksuta EEK
0- 5	9.-
5-10	42.-
5-20	38.-
20-40	37.-
10-20	39.-
20-70	37.-

On võimalik väljastada
toodangut auto- ning
raudtee transpordiga.

Lähim info: tel/faks 44 85 89, tel 59 46 18, 55 90 53.
TÖÖPÄEVITI K 8-16.

VÕTAME KIIRESTI TÖÖLE KOGEMUSTEGA E HITUSTÖÖLISI ja AUTOJUHT EKSPEDIITORI

Helistada tel 60 27 25, 44 54 02 või
tulla Vene tn 19 kella 14-16
(kaasa tööraamat).

REMET

TEATER

TALLINN

Estonia Teater

K 5. okt. k. 19 "Can-can".
Pääsmed müügil 30 päeva enne etendust. Estonia Teatri kassa avatud k. 12-19, päevase etenduse korral tund enne algust. Tel 44 90 40. Tellimused tel 44 44 24 k. 10-16 (puhkepäevad L ja P).

Talveaet

N 6. okt. k. 18 "Straussist Valgreni". Esineb ansambel "Evergreen". Solist Annika Tõnuri.
Talveaia tellimused tööpäeviti tel 66 63 02.

Eesti Draamateater

T 4. okt. k. 19 "Peenike pere". Komöödia tänapäeva Eestist.

Jant algab hetkel, mil noor abielumees saab teada, et tal on poeg, kel aastaid pisut rohkem kui isal ning kelle olemasolust naine midagi teada ei tohi. Sündmuste käigule lisavad hoogu merede tagant kohale saabuvad sugulased ning leidlikud perekonnasõbrad, kelle abi aga asjad lootusetult segi ajab. Hea komöödia juurde kuulub mõistagi puändikas lõplahendus.

Mängivad: Guido Kangur või Aleksander Eelmaa, Rita Raave, Elle Kull, Hendrik Toompere, Maria Klenskaja või Ester Pajusoo, Kaie Mikhelson, Robert Gutman ja Tõnu Mikiver.

k. 19 "Filosoofipäev" (väikeses saalis). Kevadel 10 korda väljakuulutatud ja täissaalidele mängitud filosoofilise diskussiooni esitamist jätkatakse kuni on publiku nõudlust. Osades Roman Baskin, Ain Lutsepp, Martin Veinmann, Tõnu Aav, Merle Palmiste, Sulev Luik jt.

Kassa avatud iga päev k. 9-19. Piletite tellimine tel 44 33 78, administraatorid 44 86 40. Üksipileteid

müüakse 1 kuu ette, müügil ka sari-piletid.

Tallinna Linnateater

(Lai 23)

T 4. okt. k. 19 A. Strindbergi "Võlausaldajad" (väikeses saalis). Lavastaja Madis Kalmet. Peaosades Piret Kalda, Raivo Trass ja Allan Noormets. Kirglik ja halastamatu lugu mehe ja naise armastuse ja vihkamise igavesel teemal.

K 5. okt. k. 19 S. Shepardi "Maetud laps" (väikeses saalis). Ameerika näitemäng, mis valmis ameerika lavastaja Paul Weidneri käe all. Mängivad Ago Roo, Luule Komissarov, Jüri Aarma, Tõnu Kark, Piret Kalda jt.

Linnateatri kassa (Lai 23) avatud E-R k. 10-19, L, P k. 12-18, tel 60 96 26. Müügigrupi tel 44 85 79.

Vene Draamateater

T 4. okt. k. 19 "Liblikad on vabad" Paides.

Nukuteater

(Lai 1)

T 4. okt. k. 19 täiskasvanuile "Eesti pastoraal".

K 5. okt. k. 11 "Muinasjutt äpardunud draakonist".

Tallinna Linnahall
R 28. okt. k. 17, L 29. ja P 30. okt. k. 12 ja 16 viimased etendused "LU-

MIVALGEKE JA SEITSE PÖIAL-POISSI". Lavastaja Ingo Normet. Piletid 10, 15, 20, 25 kr. Ühistellimuste vastuvõtmine Linnahalli kassas 20.-30. sept. Tel 60 16 55, faks 44 98 47. Väljaostmine 1.-8. oktoobrini. Piletite üksikmüük alates 10. oktoobrist. Kassad avatud k. 10-18, P suletud.

RAKVERE

Rakvere Teater

(Kreutzwaldi 2a)

Külalisetendus Eesti Draamateatris:

E 10. okt. k. 19 "Othello". Lavastaja ja nimiosaline Mikk Mikiver. Piletid müügil Eesti Draamateatri kassas iga päev k. 9-19. Kollektiivtellimused ja info tel 44 33 78.

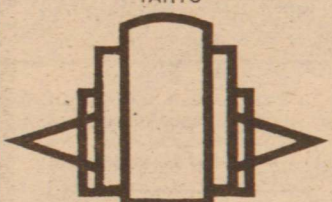
Stationsaari etenduste piletid müügil teatri kassas k. 10-16. Info ja piletite tellimine tel 45 661. NB! Piletite kojutellimise võimalus.

PARNU

"Endla"

K 5. okt. k. 18.30 "Rotid" (viimast korda).

TARTU

RIIKLIK AKADEEMILINE TEATER

VANEMUINE

suures majas

K 5. okt. k. 18 "Lõbus lesk".

väikeses majas

K 5. okt. k. 20 "Kaunimad aastad Su elus" (ovaalsaalis).

T 4. okt. k. 11 ja 14 "Sabajant" — Põlva kultuurikeskuses.

KONTSERT

TALLINN

Mustpeade Maja Olavi saal

T 4. okt. k. 19 KLARNETIKONTSERT. Esinevad: Toomas Vavilov, Margus Vahemets, Vello Sakkos, Vahur Vurm. Eesti juhtivad klarnetistid esitamas Brahmsi loomingut. Kavas 1. ja 2. klarnetisonaati, klarnetrio ja klaverikvintett.

Von Krahli Teatri baar

T 4. okt. k. 21 HOUSE OF GAMES. Pilet 15 kr.

K 5. okt. k. 21 HITT BITY. Pilet 15 kr.

Dominiiklaste Kloostri Ait

(Vene tn. 14, kohvikujäe)

Palaval päeval jahe ruum, jahe-daga suur kamin, puhas muusika, rahulik õhk.

Igal õhtul k. 20 elav muusika.

KINO

Mustamäe Videokeskus

(TÜ VI korpus)

Igal teisipäeval k. 18 parimad Hollywoodi mängufilmid. Tasuta!
T 4. okt. "Vares" (The Crow), USA 1994. a. põnevusfilm, peaosas B. Lee.

Kinomaja

(Uus 3)

T 4. okt. k. 18 "Armastus", 1970, rež. Karoly Makk. Ungari keeles, ingliskeelsete subtiitritega.

k. 20 "Armastus". Ungari keeles, ingliskeelsete subtiitritega.

K 5. okt. k. 18 "Päevik", 1982, rež. Márta Mészáros. Ungari keeles, soomekeelsete subtiitritega.

k. 20 "Päevik", Ungari keeles, soomekeelsete subtiitritega.

NÄITUS

TALLINN

Raekoda

Raekoda tutvustavad ekskursioo-

nid tel 44 08 19 E-R k. 10-16.

EESTI KUNSTIMUSEUM

Rüütelkonna hoone

(Kirku plats 1)

Seoses remondiga on Rüütelkonna hoone suletud kuni 17.11.

Tallinna Kunstihoone galerii
Ruta Katiliute (Leedu) maalid ja joonistused.

Tartekunstimuseum

(Lai 17)

Eesti Tartekunsti püsiekspositsioon avatakse oktoobris. Avatud K-P k. 11-18.

Tartekunstimuseum on suletud 3. okt.-7. okt.

Kr. Raua majamuuseumis

(Nõmme, Raua 8)

"Arseni Mölder — pisiplastika & ehted. Signe Mölder — aiakraamika".

Püsiekspositsioon Kristjan Raua loomingust. Avatud K-P k. 11-18.

Niguliste muuseumis

(Niguliste 13)

"Vana kunst". Avatud K k. 14-18, N-P k. 11-18.

Adamson-Ericu muuseumis

(Lühike jalg 3)

"Adamson-Ericu vahetuntuid töid".

Püsiekspositsioon Adamson-Ericu loomingust. Avatud K-P k. 11-18.

Eesti Kunstimuuseumi tasuta külastuspäev — iga kuu viimane reede.

Rahvusraamatukogu

III korruse peanäitus saalis

Olivetti ja Norcon esitlevad: "Tuleviku loojad" (informatsiooni- ja meediutehnoloogia näitus).

III korruse suures saalis Valdemar Väli juubelinäitus. Lugupeetud kunstnik peab 85. sünnipäeva. Huvitav ja sisutihe väljapanek meenutab, et aauäärne juubilar on viljelenud ja viljeleb võrdse meisterlikkusega portreed, maastikke, figuraalset maali ja natüürmorte. Toid on esitatud igast aastakümnest tänini. Esimene maal on dateeritud 1940. ja viimane 1994. a.

V korruse trepialguses Erki Kasemetsa isiknäitus.

VI korrusel Ameerika foto ajaloo "Kujundi talletamise kunst".

VIII korrusel Tartu eksliibrisekubi näitus "Eesti kirjanike eksliibrisid".

Linnamuuseum

(Vene tn. 17)

Sixten Haage (Rootsi) gravüürinäitus "Hansa".

"Tallinn 1944". Avatud K-E k. 10.30-17.30.

Lastegalerii "Kullo"

(Kuninga 6)

Tallinna Kunstikooli lõputööde näitus. Avatud iga päev k. 11-17, puhkepäev T. Näitus jääb avatuks 9. okt.

Maarjamäe loss

"Rootsi puutarhitektuur";
"Muutuvate piiridega maailm".
Maarjamäe lossi saab sõita buss nr. 5-ega.

Galerii "Tokko ja Arrak"

(Raekoja plats 14)

Kaarel Kurismaa maalide näitus.

Eesti Vabaõhumuuseum

(Vabaõhumuuseumi tee 12)

Eesti Vabaõhumuuseum on avatud iga päev k. 10-18, hooned k. 10-17. Töötab kõrts. Buss nr. 21 Balti jaamast.

TARTU

Kivisilla galerii

(Raekoja plats 18)

Uus püsiekspositsioon "Eesti kunst".

Ann Andova (s. 1904) maalide näitus.

Avatud K-P k. 11-18, piletitava päev on reede.

Kunstimuseum

(Vallikraavi 14)

"Müüt ja maastik". Avatud K-P k. 11-18, reede — piletitava päev.

HAAPSALU

Läänemaa Kultuurikeskuse galerii (Posti 3)

Piret Veski ja Kaido Kase keraamika. Avatud K-P k. 12-18.

SAAREMAA

Saaremaa Muuseum

(Kuresaare linnuses)

Maria-Kristiina Ulase maalid; fotonäitus "Rootsi eesti arhitektuuris".

fondinäitus "50 aastat suursõjast".

Avatud K-P k. 11-18.

VILJANDI

Viljandi Maavalitsuse kunstimuuseum (Vabaduse plats 6)

Avatud iga päev k. 11-17. Suletud reedeti.

MUU

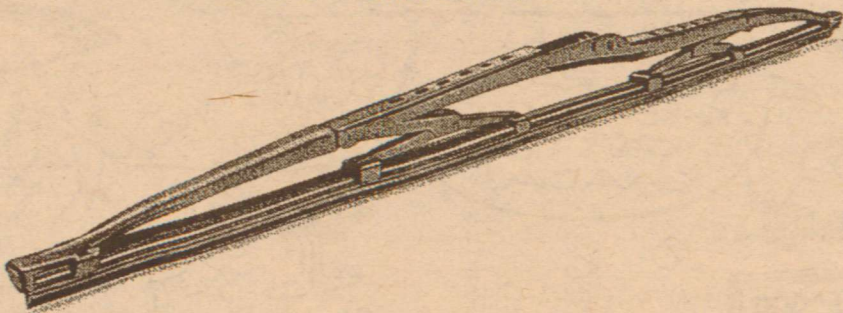
TALLINN

Piletikeskus (Kinos "Sõprus") teatab:

P 9. okt. DAVID BYRNE (Suurbritannia) Tallinna Linnahallis. Piletid müügil.

Sügisese pimeduses, vihmases ja porises, tagavad Teile turvalise sõidu vaid uued ja kvaliteetsed klaasipuhastid.

Nüüd müügil Championi klaasipuhastid 20% odavamalt

- paremad kui kunagi varem (X-3 seeria)
- odavamad kui kunagi varem (C seeria)

Järele proovitud Monte Carlo rallil, testitud laborites ning maailma maanteedel.

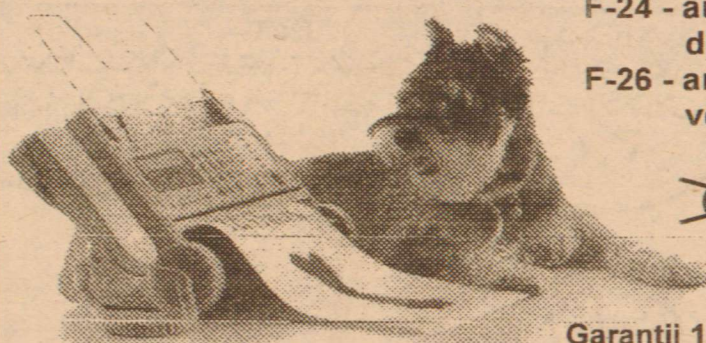
Pakkumine on jõus, kuni jätkub kaupa.

CHAMPION

Müügil Statoili tanklates
(Põhja pst. 33, Järvevana 2, Veimeri 3, Šipelga 1)

mainor

Tõeline sõber ning abiline

F-24 - automaatvastaja, digitaalse mälu
F-26 - arvutiga ühendamise võimalus

~~6800.-~~

5990.-

Garantii 1 aasta

Hinnad sisaldavad kaibemaksu

Tallinn, Kuhlbari 1-123, tel. 641 00 12, 43 15 84, faks 631 25 14. Tehniline hooldus 43 15 42.

ACER

Suomen suurlähetystö järjestää Tallinnassa EU- kansanäänestyksen ennakkoäänestyksen Suomen kansalaisille 5.-8. 10. 1994 klo 14-19 suurlähetystön konsuliosaston tiloissa, osoite Liivalaia 12, 1. kerros (käynti rakkennustyömaan vierestä)

Mukaan pyydetään ottamaan passi tai muu virallinen henkilöllisyystodistus sekä ilmoitus äänioikeudesta. Äänestää voi myös ilman ilmoituskorttia.

VIDEOKASSETID

TDK E-180

hulgimüük

hind 28 kr.

tel 6 32 78 80.

AS MÜÜB

- ruberoidi PKP-350
- PKK-400
- vesiemulsioonvärvi
- fassaadvärvi
- PVA liimi

Tel 6 38 01 31, 6 38 01 32

LÄKI REISILE!

Nüüd suures valikus reise sügis-talviseks hooajaks:

Gran Canaria, Teneriffa

Madeira

Miami Beach

India (Goa)

Sri Lanka

Dominikaani (Puerto Plata)

Pattaya

Bahrain

Dubai

Tuneesia

Ellat

Pariis

Istanbul

London

Rooma

MEIE REISIDELT LEIAD NII RANNAMÕNUSID KUI KIREVAT SUURLINNAELU.

-alates 5 890 kr.

-alates 6 290 kr.

-alates 11 300 kr.

-alates 9 580 kr.

-alates 9 750 kr.

-alates 12 000 kr.

-alates 11 300 kr.

-alates 7 670 kr.

-alates 7 200 kr.

-alates 4 990 kr.

-alates 6 950 kr.

-alates 6 400 kr.

-alates 5 200 kr.

-alates 5 800 kr.

-alates 5 990 kr.

3- ja 4-päevased reiseid HELSINGI—STOCKHOLM 20.-23. oktoober, 25.-27. oktoober 1.-3. november, 22.-24. nov., 13.-15. det. 15.-18. det., 20.-22. det.

Hinnas alates 1490 kr.

1-, 2-, 3- ja 4-päevased reiseid HELSINGISSE Hinnas alates 800 kr.

Reisid Rovaniemi Jõuluvanaaale. (Elamine mugavas hotellis, sõit põhjapõdraga, Lapi õhtusöök) 8.-11. detsember, 15.-18. detsember Tule ja küsi lisa!

LASTELE 4-12 a. HINNASOODUSTUS KUNI 50%

REISIKINDLUSTUS, INDIVIDUAAL- JA GRUPIREISID KÕIKIDESSE SKANDINAAVIA RIIKIDESSE, LAEVAPILETITE MÜÜK, VIISADE VORMISTAMINE: Saksamaa, Venemaa, Holland jt. (tähtajad lühikesed).

Reisibüroo BALTIC TRAVEL Rävälä pst. 4, I korrus. Tel 42 10 82

EHITUS- JA REMONDITÖÖD SISEVIIMISTLUSTÖÖD

Liimi 1
EE-0006 Tallinn

(22) 581 300
Faks (22) 526 411

Kolga/Uuri kool ootab oma kunagisi õpilasi ja õpetajaid 130. juubeli tähistamiseks 22. oktoobril 1994. Info ja eelregistreerimine tel (22) 77 75 75. Osalemis-maks 25 kr tasuda kohapeal.

AS RSL korraldab 17.10 - 21.10

AKTSIASELTIDE
RAAMATUPIDAMISE
KURSUSED

Info ja reg. tel 59 46 65, 44 55 37 a/a 4467361, Arengupank, kood 753.

MÜÜK

Müün kasutatud riideid ja jalanõusid. Hind kokkuleppel. Tel (22) 72 87 25, Eve. Müüa 3-6-toalisi sauna ja garaažiga luksuskortereid Nõmmel. Tel 21 13 32. Müün rahvakapitali aktsiaid. Tel 44 58 27.

Müüme profileeritud tsinkplekki 1 m² — 45 kr koos käibemaksuga. Tel 21 34 98.

AS SERPON. Meil on kõik odav! Ukraina suhkur — 5.05, makaronitooted k's — 4.00, tatar — 5.50, kaerahelbed — 5.90/1 kg pakki, kondenspiim — 4.60, praanikud — 7.80, karamellkompekvid — 9.50, tomatikaste — 6.50/0.5 l, arahhis — 16.30, grusiia, india ja tseiloni tee, riis, närimiskumm, limonaadid jm. Majapidamistarbed: odekolonn "Kolmekordne", pesupulber "Lotos", liim "Moment", "Pemoluks", hambapasta, majapidamisseepp, tualett-paber, šampoonid jm. E—L k 8—16, Paljassaare 17, tel 49 71 30.

As SAHARA müüb rosinaid 13 kr kg koos käibemaksuga. Tel 49 14 01, 49 14 37.

Müüa kasutatud autokummid heas korras Saksamaalt. Aadress: Suur-Sõjamäe 40, tel 21 91 29.

OST

Ostan soodsalt erastamisarvetel olevaid summasid (EVP). Tööpäeviti k 9-17 tel 2 631 23 45, (22) 43 05 41.

Ostan kumme 260x508, 320x508R, 370x508. Tööp. tel 21 75 98 k 9—13.

Ostame RKO kaarte. Raha kohe kätte. Tel 60 15 36.

AUTOD

Müüakse Volvo 745 (1990, must), h: 8700 USD; Nissan Maxima (1990, hall met., 3 liitrit), h: 9700 USD; Volkswagen Jetta (1990, valge), h: 6500 USD; Peugeot 205 GTI (1989, valge), h: 4600 USD. Tel 25 23 56 35.

Müüa Mercedes-Benz 200 1985.a., kuldmetallik, roolivõim, haakekonks, väga heas korras. Tel 6 57 88 67, EMT 8 25 23 56 25, Jaan.

Müüa sõiduauto Austin Maestro 1,3 LS, 1985.a., punane, 5 ust, stereo, haakekonks, katuseluuk. H: 2500 USD. Tel 22 79 19 80.

Müüa 86.a. ja 83.a. Ford Sierra CHIA v heas korras. H: 3200 USD ja 2500 USD või vahet. Ladaga. Helistada k 18—st tel 22 44 73 46.

Müüa Ford Scorpio 2,0i GHIA, 1986/87, 124000 km, hoolderaamatolemas. Elektri-, aknad, peeglid, luuk, istmed, roolivõim, keskluk, ABS, 5 käiku, stereo head kummid, hõbemetallik. Alghind 4900 USD. Tel 23 26 38, 21 77 74.

Müüa sõiduauto Ford Taurus LX 86.a. 3 l. Väga heas sõidukorras, elaknad, keskluk, kompuuter, autom. kast, signaalsatsioon, konditsioneer, stereo. Helistada pärast k 19 tel 68 47 01 või NMT 24 68 68 igal ajal.

Müüa Ford Sierra CHIA 2,0i 1987.a. H: 53000 kr. Tel 8 25 24 22 89.

Ostan korras VAZ-tüüpi auto alates 1982.a. Tel 76 55 09.

Müüa Eagle Talon 90.a. kõik lisad+turbo. H: 7400 USD. Tel 25 23 50 17.

Müüa Opel-Ascona-c 1,383 a., rohekas metallik 2 uksega Saksast. Tel 51 18 54.

Ostan VAZ-06; 07; 08 või 09. Nõut. orig. värv. Tel 47 06 40, 44 76 54 või mob. 25 23 43 17.

Müüa Opel Kadett Sedaan 4 ust, 1987/88.a. väljalasked. Valge, kirsipunane ja liivakarva Opel Ascona beez 1983.a., Volkswagen Corawelle 1989.a. 7 kohta, kirsipunane, keskluk, konditsioneer, turbodiesel. Tel 72 15 71.

Müüa Peugeot 205+GTI 1600 cm³, 85.a., h.hall metallik, stereo, kat.luk, puldiga alarm, heas korras. H: 29500 kr. Võib vahet. VAZ-i vastu. Tel 8 25 24 95 94.

Müüa Ford Sierra 1,6L, 84.a., punane, ees-, all-, tagaspoold, stereo, haakekonks, väga heas korras. H: 32000 kr. Võib vahet. VAZ-i vastu. Tel 8 25 24 95 94.

Müüa Ford Sierra Sedan 2,0 88.a., is. 96000 km, valge, ts.luk, kahesüsteemne katuseluuk, stereo, v heas korras, toipelt kummid ja veljed. H: 65000 kr. Tel 8 25 23 26 25.

Müüa Ford Sierra 1,6L, 84.a., 1beez metallik, stereo, mõlke ja roostetee ole, väga heas korras. H: 33750 kr. Võib vahet. VAZ-i vastu. Tel 8 25 24 22 80.

Müüa Opel-Rekord-E-Caravan 2,2 combi 85.a. Tel 51 18 54.

Müüa Opel Omega Karavan 2,3 diisel, 1988.a., punane, haakekonks, niivoregulaator, stereo, tehase pakiraam. Tel 6 57 88 67, EMT 8 25 23 56 25, Jaan.

Ostan heas korras VAZ-2104, 05, 06, 07, 08 või 09. Nõutav orig. värv. Tel 53 82 04.

REISID

Reisibüroo Germal korraldab soodsad autoostureiseid: 5. ja 12. okt. Saksamaale (Nürnberg, München, Stuttgart, Ludwigsburg, Frankfurt) ja 15. okt. Hollandisse (Amsterdam, Utrecht). Tagasitulek on võimalik praamiga ainult 2200 kr eest. Viisateenused. Hermann 8^a—20, tel 43 16 35, 61 27 76.

Veel on mõned vabad kohad Londoni Turismimessile ajavahemikul 16—20.11.k.a. H: 2560 FIM. Info tel 66 69 07 AVANOR A/S.

KOOLITUS

ESF Kontor korraldab masinakirja kursusi. Kahe nädalaga omandate pimesi masinajärgi Inglismaal väljatootatud Sight & Sound meetodil. Asume Peterburi mnt. 46, tel 21 57 22.

Saksa keele intensiivkursused videoga; algaste E, K, R k 14; keskaste-ari T, N k 14; tööalase suhtlemise keel T, N k 11. Registreerimine 11. okt. k 15. Tunnid toimuvad Vana-Posti 2, 2. korrus. Info tel 52 16 50 k 9—12. Op. M. Molder.

TÖÖ

Vajatakse kiiresti inimesi, kes on nõus palju õppima ja teenima raha vastavalt tehtud tööle. Helistada tp. k 8—11 tel 6 57 34 17.

See on töö, mida saad teha ka teist töö kõrvalt, aitab lahendada rahaprobleeme. Vajalik suhtlemisoskus ja telefon. Info tel 58 51 36.

AS Pioneer võtab tööle kogemustega pearaamatupidaja ja tootmistöölisi (rakiste valmistajaid): treileid, freesijaid, lihviid, tööriistalukkepepi. Info tel 49 45 86, 49 88 85.

ÜÜR

Normaalsete elukommetega noormees soovib üürida 1- või 2-toal. mug. tel-ga korteri pikemaks ajaks. Ohtuti tel 43 89 01.

Üürime kiiresti hea, meeldiva korteri Tallinnas. Palun helistage päeval tel 68 21 01 või öhtuti tel 43 97 69 ja 55 87 56. Täname.

TULE SUHTLE JA ÕPI KEELI VÄIKESES GRUPIS (5-8 in.)

INGLISE, SAKSA, SOOME KEEL

INFO: k. 10-17 Ravi 27, IV korrus tuba 13 (sissepääs Lastepolikliniku vasakust tiivast, lõuna k 13-14). Tel. 42 71 50

Anda üürile 2-toal. kõigi mug. korter Mustamäel kuni 4 aastaks. Tasuda korraliku auto+6000 kr. Teat. EE0026 PK602.

VAHETUS

Vahetada 1-toaline kõigi mugavustega korter Laagris suurema korteriga. Tööp. k 9-16 tel 68 12 44.

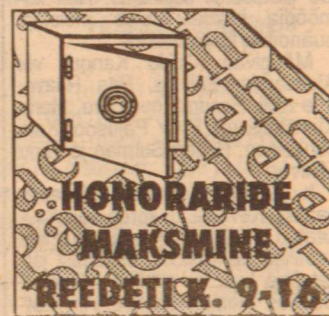
KOERAD

Müüa liivakarva dogi kutsikad, EKL. Tel 51 16 28.

Kasvandus "Zvartsmond" müüb rotveileri kutsikaid, välismaise päritoluga, kõik tiitlid ja dressuur olemas, vaktsineeritud, abi kasvatamisel ja dresseerimisel garanteeritud. Tel 47 61 83.

MUUD

18. oktoobril kell 17 toimub Koolinoorte huvikeskuses Kullo Mõttemängude kabinettis Rändzu Liidu asutamiskoosolek.

Esinduste avamine ja aktsiaseltside asutamine. Võimalus saada kohealt firma omanikuks — komplektiitshind 1890 kr (sisaldab piltsatit ja kõiki makse). Põhikirja muudatused ja täiendused. Maksuvabade firmade müük. AS Kroosus Tallinn, Pikk 68, 3. korrus tel 6 31 35 02; faks 6 39 50 14.

Teen masinakirja tööd arvutit (kohapeal). Tel õhtuti 74 38 27.

Vormistame kiiresti Vene viisad. Tel 60 17 56, 6 31 35 98.

Ülikooli Kõrposel. Tasuta informatsioon õppimisvõimalustest tel (2) 657 89 89.

